

Trīs jauni Goda doktori Stradiņa universitātē

Valsts prezidentei (1999–2007) **Vairai Viķei-Freibergai** RSU Goda doktora nosaukums piešķirts par ilggadēju atbalstu Latvijas izglītībai un zinātnei starptautiskā mērogā, kā arī par atbalstu RSU sociālo zinātņu docētāju un studējošo profesionālajā izaugsmē, tostarp sekmējot starptautiski nozīmīgu pētniecību par reģionālajam un starpvalstu attiecībām.

Vaira Viķe-Freiberga ir aicinājusi, lai Latvija kļūst starptautiski pamanāma ar savu cilvēku spožajiem prātiem un spējam. Sekojot šim aicinājumam, RSU pirms piecpadsmit gadiem izvēlējās attīstības ceļu, kas vērsts uz Rietumeiropu un tās vērtībām. RSU sāka daudz plašāk piedāvāt savu izglītību starptautiskā mērogā, un šodien tā kļuvusi par augstskolu ar vislielāko ārvalstu studentu skaitu Baltijas valstīs.

Vaira Viķe-Freiberga ir teikusi: jebkura izglītība, kas iegūta, lai cik speciālizēta tā būtu, sniedz cilvēkam arī vispārējās mākas palīdzību, mērķtiecībā, gribasspēkā, darba spējās. Tās ir īpašības, kas raksturo autonomu personu, kuŗa spēj uzņemties atbildību un patstāvīgi pieņemt lēmumus. Šo pieeju izglītībai – sagatavot atbildīgas un daudzpusīgas personības – vienmēr ir īstenojusi arī RSU. Plaša sadarbība bijušajai Valsts prezidentei ir izveidojusies ar RSU Eiropas studiju fakultāti – ar dekānu prof. Andri Sprūdu un docētāju

Mārtiņu Dauguli, kā arī citiem šīs fakultātes docētājiem. Vaira Viķe-Freiberga darbojas Eiropas Ārlietu padomē (*European Council of Foreign Relations*) un atbalsta *European Foreign Policy Scorecard* veidošanu. Izdevuma tapšanā vairāku gadu garumā ir piedalījušies daudzi RSU Eiropas studiju fakultātes docētāji un studenti. Vaira Viķe-Freiberga veicinājusi arī RSU Eiropas studiju fakultātes docētāju un studentu pieredzes apmaiņu dažādās starptautiski nozīmīgās konferencēs un forumos. Turklāt eks-

prezidente ir dibinājusi savā vārdā nosauktu stipendiju Vitolu fondā, ik gadu atbalstot trīs studentus. Šogad stipendiātu vidū ir RSU Eiropas studiju fakultātes programmas “Politika un politiskā komunikācija” studente Evija Blumberga.

Mecenātam **Vilim Vitolam** RSU Goda doktora nosaukums piešķirts par ilggadēju un nesavtīgu devumu RSU studējošo profesionālajā izaugsmē un attīstībā.

2002. gada 4. aprīlī tika dibināts Vitolu fonds. Tā mērķis ir stipendiju veidā palīdzēt spējīgiem, centīgiem, bet maznodrošinātiem jauniešiem studēt Latvijas augstskolās. Vitolu ģimenes iniciatīva par atbalsta fondu radīja atsauksmi daudzu citu cilvēku sirdīs, kas piebiedrojās un uzticēja savas stipendijas administrēt Vitolu fondam. Pašlaik Vitolu fonda ideju

atbalsta vairāk nekā 200 ziedotāju. Pateicoties fonda atbalstam, ik gadu stipendijas saņem un studijas RSU 1. kursā sāk aptuveni 40 jauniešu, bet kopumā fonda stipendijas katru gadu saņem ap 150 RSU studentu. Jaunieši stipendiju saņem līdz pat augstskolas absolvēšanai. Fonds nodrošina īpašas stipendijas arī rezidentūrā studējošajiem. 18 gadu laikā Vitolu fonds izskolojis gandrīz 500 RSU studentu, izmaksājot stipendijās vairāk nekā pusmiljonu eiro.

1987. gadā latviešu izcelsmes pediatre no ASV **Zaiga Alksne-Philips** Latvijā viesojās pirmo reizi. Kopš tās reizes viņa

nesavtīgi organizējusi palīdzību Latvijas bērniem un medicīnas iestādēm, stāstījusi ārstiem par savu bērnu ārstēšanas pieredzi un konsultējusi mazos pacientus. RSU Medicīnas fakultātes Pediatrijas katedras darbiniekiem ilgstoši ir sirsnīgas un profesionālas attiecības ar ārsti **Zaigu Alksni-Philips**.

Zaigai Alksnei-Philips RSU Goda doktora nosaukums piešķirts par ilggadēju un nesavtīgu devumu RSU studējošo profesionālajā izaugsmē un attīstībā, vairāku gadu garumā atbalstot izglītību, starptautisko pieredzes apmaiņu un pētniecību pediatrijā.

Katedras darbinieki tiekas ar viņu katru gadu, apmainoties ar informāciju pediatrijā un apspriežot bērnu veselības aprūpes jautājumus, un ir saņēmusi dāvinājumā grāmatas u.c. speciālo literatūru. Īpaši augsti vērtējams ir **Zaigas Alksnes-Philips** ieguldījums pediatru apmācībā gan ASV, gan Latvijā. 2010. gadā **Zaiga Alksne-Philips** Vitolu fondā dibināja savā vārdā nosauktu stipendiju, lai atbalstītu topošos pediatrus. Izskolotas divas studentes – Indra Stiureniece un Simona Paule. Abas jaunās ārstes jau guvušas starptautisku atzinību. Pašlaik stipendiju saņem **Mareks Marčuks**.

**RSU piešķir
Goda doktora
nosaukumus**

Rīgas Stradiņa universitātē (RSU) Goda doktora (*Doctor Honoris Causa*) nosaukumu piešķir kopš 1990. gada 26. jūnija, kad universitātes Zinātņu padome pieņēma šādu lēmumu. Goda doktora nosaukumu piešķir universitātes Senāts par izcilām sasniegumiem un nozīmīgu ieguldījumu Latvijas un RSU attīstībā.

19. maijā, Rīgas Stradiņa universitātes Senāts nolēma RSU Goda doktora nosaukumu (*Doctor Honoris Causa*) piešķirt bijušajai Valsts prezidentei (1999–2007) **Vairai Viķei-Freibergai**, Vitolu fonda padomes priekšsēdim, mecenātam **Vilim Vitolam** un Vitolu fonda stipendijas izveidotājam, pediatrei **Zaigai Alksnei-Philips**. Goda doktoru inaugurācija notiks RSU 70 gadu jubilejai veltītajā Senāta svinīgajā sēdē 2021. gada 24. martā.

Redakcija no sirds sveic cienījamos Goda doktorus! Lai pietiek dzīvesspara vēl ilgi kalpot Latvijas zinātnei un izglītībai!

**Pārdomas
un vērojumi
pandēmijas
laikā**

2. lpp.

**Latvija dienu
ritējumā**

3. – 4. lpp.

**Franka
Gordona un
Kārļa Streipa
komentāri**

5. lpp.

**Kā (ne)svinēsim
operas
“Baņuta”
simtgadi?**

6. – 7. lpp.

**Ata Lejiņa
atgriešanās**

8. lpp.

**Juris Ulmanis
aicina
zemessargos**

10. lpp.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Augstākās tiesas priekšsēdis – Aigars Strupiņš

Saeima 21. maijā vienbalsīgi atbalstīja Aigara Strupiņa apstiprināšanu Augstākās tiesas (AT) priekšsēža amatā. Par Strupiņa iecelšanu minētajā amatā nobalsoja 91 parlamentārietis.

Aigars Strupiņš

Saskaņā ar Saeimas lēmumu Strupiņš AT priekšsēža amatā stāsies no 16. jūnija. Debatēs par jauna AT priekšsēža ievēšanu deputāts Juris Jurašs (JKP) akcentēja, ka no Strupiņa tiek sagaidīti ne tikai cerību pilni vārdi, bet arī darbi, jo esošā AT vadītāja Ē. Kalnmeiera darba rezultātā sabiedrībai ir zudusi uzticība tiesu varai. “Latvijas tiesu vara nebūt nav ideāla, tāpēc aicinu Strupiņu darīt visu, lai būtu panākts reāls progress tiesu darbības,” teica Jurašs, uzsverot, ka nedrīkst pieļaut tādas rīcības, kas diskreditētu tiesu varu. Politikē Inese Lībiņa-Egnere (JV) pauža, ka Saeimas balsojums, amatā apstiprinot AT priekšsēdi, ir viens no nozīmīgākajiem parlamentam uzticētajiem pienākumiem, nodrošinot, ka tiesu vara ir patiesi neatkarīga un kvalitatīva.

Pateicība Francijas vēstniecei

Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andris Pelšs tikās ar Francijas vēstnieci Odili Supizonu (*Odile Soupison*), kuŗa pie valsts sekretāra ieradās atvadu vizītē, beidzot pildīt vēstnieces pienākumus Latvijā.

Francijas vēstniece Latvijā Odile Supizona

Andris Pelšs pauža augstu novērtējumu vēstnieces personiskajam ieguldījumam Latvijas un Francijas divpusējo attiecību stiprināšanā. Puses atzinīgi novērtēja Latvijas un Francijas ļoti labo un konstruktīvo sadarbību, veiksmīgi ieviešot Latvijas – Francijas Politiskās deklarācijas rīcības plānu 2018. – 2022. gadam. Vēstnieces kadences laikā notikušas vairākas Latvijas un Francijas amatpersonu vizītes, kuŗu īstenošanā O. Supizona aktīvi iesaistījās. Centrālās kultūras un mākslas, kā arī publiskās diplomātijas notikums Francijā bija Baltijas simbolisma izstāde “Nepieradinātās dvēseles. Simbolisms Baltijas valstu mākslā”

Orsē mūzejā, Parīzē, kuŗu 2018. gada 9. aprīlī atklāja Francijas un Baltijas valstu prezidenti. Tā bija vēsturiska vizīte ar lielu simbolisku nozīmi.

Jaunie politiskie līderi diskutē par demokrātiju

23. maijā 30 jaunie politiskie līderi tikās *online* diskusijā par demokrātiju un vērtībām. Jauniešus uzrunāja politologs un Eiropas Parlamenta deputāts Ivars Ijabs.

Ivars Ijabs

Jauniešiem bija iespēja piedalīties diskusijā par Eiropai un pasaulei aktuāliem jautājumiem, kā arī diskutēt par demokrātijas nozīmīgumu mūsdienās. Tā ir trešā šāda veida diskusija projekta “Jauno politisko līderu meistarklases” ietvaros. Projektu īsteno Latvijas Transatlantiskā organizācija sadarbībā ar Konrāda Adenauera fondu Baltijas valstīs un Latvijas Politologu biedrību.

Pirms 20 gadiem Lestēnē pie luterāņu baznīcas

ap 50 acinātu viesu – bijušo leģionāru, Saeimas deputātu, Brāļu kapu komitejas, Daugavas Vanagu un pašvaldības pārstāvju, kā arī citu ieinteresēto klātbūtnē lika pamatakmeni Otrā pasaules karā kritušo latviešu leģionāru Brāļu kapu memoriālajam ansamblim.

Lestenes Brāļu kapi

Uzrunu sacīja NBS komandieris, pulkvedis Raimonds Graube, pamatakmenis iesvētīšanas ceremoniju veica Tukuma mācītājs Jānis Saulīte. Kapsulu ar vēstījumu nākamajām paaudzēm būvbedrē ielika Nacionālās karavīru biedrības vadītājs Nikolajs Romanovskis, bijušais leģionārs Edgars Skreija un Saeimas deputāts Juris Dobelis.

Viens no pirmajiem pasaulē – gatavs e-Saeimas rīks

“Saeima ir viens no pirmajiem parlamentiem pasaulē, kas ir gatavs vīrusa izraisītās krīzes laikā strādāt pilnībā attālināti. Pateicoties jaunajam e-Saeimas rīkam, parlamenta sēdes tagad var noturēt attālināti, deputātiem uzturoties arī ārpus parlamenta telpām,” vēstītais Saeimas Preses dienesta paziņojumā prese. Tomēr Saeimas opozīcijas pārstāvji publiski paužusi bažas, vai šāda

rīka izmantošana nerada riskus demokrātijai Latvijā. Pirmā attālinātā parlamenta sēde, izmantojot e-Saeimas rīku, notika 26. maijā, pulksten 14, un tajā deputāti lēma par administratīvi teritoriālās reformas likumprojektu. Šajā sēdē, tāpat kā līdz šim ārkārtējās situācijas laikā, deputāti strādāja Saeimā dažādās zālēs, tikai izmantojot jauno rīku.

Mežaparka estrāde un arhitektu vizija

21. maijā, mēnesi pirms līguma noteiktā termiņa, Būvniecības valsts kontroles birojs pieņēma ekspluatācijā Mežaparka Lielās estrādes B posma pirmās kārtas būvdarbus.

To laikā ir izbūvēta jaunā estrādes ēka un kupols, apsardzes objekts, inženiertehniskās sistēmas, apkārtesošie ceļi, kā arī labiekārtota teritorija. Atbilstoši arhitektu Juŗa Pogas un Auŗa Mailiŗa iecerei, tapusi unikāla metalla konstrukcija ar vairāk nekā 500 akustiskajiem vairogiem un adiabātisko sistēmu, kas vasaras karstumā ļaus atvēsināt dziedātājus, dzesējot sakarsušo gaisu ar ūdens miglas palīdzību. Tostarp estrādes ēkas telpas un stikloto fasādi, kā arī estrādes kupola membrānas jumtu plānots izbūvēt rekonstrukcijas noslēdzotajā jeb B posma otrajā kārtā. To iecerēts pabeigt līdz nākamā gada decembrim.

Latvija dāvinās dezinfekcijas līdzekļus Italijai un Sanmarīno

Latvija sniegs atbalstu *Covid-19* izplatības ierobežošanai Italijā un Sanmarīno – nosūtīs tām Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra iegādāto dezinfekcijas līdzekļu kravu, informēja Aizsardzības ministrijā (AM). Latvija uz Italiju un Sanmarīno nosūtīs AS “Spodriba” ražoto dezinfekcijas līdzekļu kravu, kas ietvers 5745 litrus dezinfekcijas līdzekļa rokām un 5645 litrus dezinfekcijas līdzekļa virsmām aptuveni 47 000 eiro vērtībā.

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs veica dezinfekcijas līdzekļu iepirkumu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”, īstenojot Ministru kabineta 23. aprīļa sēdē pieņemto lēmumu par atbalsta sniegšanu Italijai un Sanmarīno vīrusa ierobežošanā un seku apkaŗošānā. Ministru kabineta lēmums paredz sniegt atbalstu arī Spānijai, nosūtot individuālos aizsarglīdzekļus un dezinfekcijas līdzekļus. Kopējais Latvijas materiālās palīdzības apjoms Italijai, Sanmarīno un Spānijai plānots līdz 100 000 eiro.

Kā dzīvosim rudenī? Viedoklis

Slimību kontroles un profilakses centra Infekcijas slimību

riska analīzes un profilakses departamenta direktors Jurijs Perevoŗikovs nebūs pārāk satraukts par iespējamo vīrusa otro vilni rudenī, jo ir uzkrāta pietiekami liela pieredze, lai varētu saprast, kas tika izdarīts labi un ko varēja izdarīt labāk, intervijā žurnālam *Ir* norāda speciālists.

Jurijs Perevoŗikovs

Patlaban aptuveni 10% gadījumu neizdodas noskaidrot, kur cilvēks ir inficējies ar vīrusu, bet iepriekš atseviŗkos periodos šis neapzināto gadījumu īpatsvars bijis lielāks. Perevoŗikovu patlaban biedējot sabiedrībā vērojama cilvēku nogurums no fiziskās distancēšanās. “Psiholoģiski var saprast, ka cilvēki grib atgriezties pie vecajiem laikiem, bet diemzēl, ja neturpināsim ievērot distanci, situāciju varam pasliktināt. Mums vajadzētu ar sveŗiem cilvēkiem ārpus mājām pēc iespējas maz kontaktēties un ievērot distanci,” mudina speciālists.

Atbildot uz P. Raudsepa jautājumu – Vai jūs pārsteidz, ka Latvijai līdz šim salīdzinoŗi labi veicies ar vīrusa ierobežošanu? – J. Perevoŗikovs atbild:

“Nedaudz pārsteidz, ka šoreiz bija atbalsts agrāk ieviest ierobežoŗos pasākumus. 12. martā tika izsludināta ārkārtas situācija, kad saslimstības rādītāji vēl bija zemi, salīdzinot ar citām skartajām valstīm, kurās vēl joprojām nekas nebija izsludināts. Tas uzreiz palīdzēja novērst masveida saslimšanu. Palīdzēja arī komunikācija ar sabiedrību.

Salīdzinājumā ar Zviedriju mēs izmeklējam ne tikai smagos gadījumus, kas nonāk slimnīcās, bet cenŗamies saprast arī vieglos gadījumus. Turpinām konsekventi ievērot politiku, ka jācenŗas atklāt ikvienu gadījumu, to izolēt, noteikt kontaktpersonas.

Mēs Zviedrijai piedāvājam – lūdzu, te ir kontaktcilvēki, Zviedrijas pilsoņi, kuri bijuŗi blakus *Covid-19* pacientiem, mēs varam jums nodot ņo informāciju, bet viņi atbildēja: nē, paldies, mēs vaŗrs ar tādēm nestrādājam! Bet mēs vēl aizvien strādājam ar ikvienu cilvēku, kurŗ bijis tuva kontaktpersona, tas ir svarīgi, jo starp viņiem arī visbieŗāk ir saslimšanas gadījumi. Tāpēc mums nebija nepiecieŗams slēgt restorānus vai sabiedriskas vietas. Tas viss palīdzēja. Mums nebūtu pareizi zaudēt ņo sasniegto pozīciju.”

Kā būs rudenī? Cits viedoklis

“Man nav pietiekami pārliecinoŗu pierādījumu,” – par citu ekspertu izteikto prognozi, ka rudenī gaidāms jauns vīrusa uzliesmojums, saka profesore Rīgas Stradiņa universitātes Infekcijas slimību katedras vadītāja, profesore Ludmila Viksna.

Ludmila Viksna

Viņas ieskatā, tas varētu notikt, ja “blīvē vidē vīruss ienāktu ārkārtoti”. Taču Latvijā esot jāņem vērā tādi faktori kā populācijas blīvums, iedzīvotāju disciplinētība un attieksme pret sociālās distancēšanās pasākumiem. Infektoloģei arī pagaidām nav gana informācija, kas liecinātu, ka vīruss varētu tik ļoti izmainīties, lai parādītos atkal, kā tas ir ar gripas vīrusu. Citu novērojumu starpā Viksna norāda uz to, ka gripa neparādās uzreiz globālā mērogā, kā tas patlaban novērojams ar *Covid-19*. Tomēr, neatkarīgi no tā, vai otrais vilnis pieņāks, profesore atzina, ka ar vīrusu būs jāsadzīvo ilgtermiņā. To profesore Viksna pauŗa TV24 raidījumā “Teorija un prakse”, kuŗā bija acināts piedalīties arī pieredzējuŗais anestezioloģis un reanimatoloģis dr. Pauls Grūbe (skat. “ekrānŗaviņu”). Viņŗ dalī-

jās pieredzē par to, kā cīņa ar koronavīrusa sekām norit Ņujorkas Steintenailendas Universitātes slimnīcā.

Lietuvas valdība apspriedīs iespēju

atcelt robeŗkontroli uz Latvijas robeŗas. “Pandēmijas situācijai pasaulē stabilizējoties, redzams, ka aizvien vairākas valstis atver savas robeŗas. Arī mēs esam gatavi turpināt pakāpeniski mazināt ierobeŗojumus – mēs ierosinām no 1. jūnija atcelt robeŗkontroli uz Latvijas robeŗas. ņis lēmums ļautu pāātrināt pārvietoŗanos pāri robeŗai un padarītu ceļoŗanu ērtāku,” norādījusi iekŗlietu ministre Rita Tamaŗuniene.

Ar 1. jūniju atvieglos ierobeŗojumus

klātienē izglītībai, sporta treniņiem un amatiermākslai. Valdība 21. maijā, pieņēma lēmumu mikstināt ārkārtējās situācijas laikā noteiktos ierobeŗojumus un ar 1. jūniju atļaut bērnu noņemties, klātienē valsts pārbūrdījumus, profesionāļiem sportistiem treniņos neievērot divu metru distancēŗanos, izņemot cīņas sporta veidus, kā arī ļaut organizēt amatierkoku darbību, preses konferencē informēja Ministru prezidents Kriŗjānis Kariņŗ (JV). Valdības pieņemtāis lēmums paredz, ka arī augstākāis izglītības pakāpē valsts pārbūrdījumi varēs norīēt klātienē, ja tie nebūs iespējami attālināti.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Klātienē formātu varēs izmantot arī profesionālās kvalifikācijas eksāmeniem un iestājpārbaudījumiem, informē Izglītības un zinātnes ministrija (IZM).

Pieņemtais lēmums paredz atļaut nometņu darbību no 1. jūnija. Ņemot vērā, ka nometnes mēdz būt ļoti dažādas, ministrija ir sagatavojusi to organizēšanas vadlīnijas, kuras IZM arī nodos pasākumu organizātoriem. Bērnu nometnes nedrīkstēs organizēt izglītības iestādes ēkā, kuŗai norisinās mācību process.

No 3. jūnija atjaunos visus veselības aprūpes pakalpojumus

Veselības ministrija kopā ar nozares pārstāvjiem pieņēmusi lēmumu no 29. maija paplašināt dienas stacionārā sniegtos plānveida veselības aprūpes pakalpojumus, savukārt no 3. jūnija būs pilnībā atjaunota veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana. Tāpat kā līdz šim ārstniecības iestādēm jāturpina ievērot piesardzības pasākumi. Tām būs jānodrošina atsevišķa pacientu plūsma, jāierobežo pacientu skaits, kas vienlaicīgi uzturas ārstniecības iestādes telpās, un jānosaka precīzu ierašanās laiku veselības aprūpes pakalpojuma saņemšanai.

Latvijai un Vācijai ir sadarbības potenciāls

Vācijai un Latvijai ir potenciāls padziļināt sadarbību tādās jomās kā jaunu tehnoloģiju izstrāde un inovācijas, videokonferencē ar Vācijas Ārlietu ministrijas jauno valsts sekretāru Migelu Bergeru atzīmējis Latvijas Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andris Pelšs. Pelša un Bergera kopīgajā videokonferencē amatpersonas pārrunājušas divpusējās sadarbības jautājumus, kā arī aktuālos Eiropas Savienības (ES) un starptautiskās darbākārtības tematus. Amatpersonas bija vienisprātis, ka Latvijai un Vācijai ir izveidojies ciešs un intensīvs politiskais dialogs, kā arī sadarbība ekonomikā, kultūrā un izglītībā. Valsts sekretārs atzīmēja, ka ekonomiskajā sadarbībā ir potenciāls padziļināt sadarbību tādās jomās kā jaunu tehnoloģiju izstrāde un inovācijas. Pelšs arī izteicis pateicību par Vācijas ieguldījumu Baltijas reģiona drošības stiprināšanā.

Pirmais Latvijas produktu veikals Vācijā

“Jāmēģina, citādi jau nevar zināt, vai sanāks, vai ne!”, nolēma Bavārijā dzīvojošā latviete Sandra Balcere, domājot par drosmīgo ieceri atvērt savu īpašo veikaliņu.

Maija sākumā Bavārijā vēra durvis veikals, kas, ciktāl zināms, ir šobrīd Vācijā vienīgais, kuŗā pārdod tikai Latvijā ražotus pārtikas produktus. Gardo un kvalitatīvo piedāvājumu jau novērtējuši gan vietējie vācieši, gan latvieši no tuvienu un tālienes.

Sandra Balcere savā veikalā

Archlatviešu ciema bērnu iemīlota spēle

Archlatviešu ciemā Baškīrijā bērni mācās attālināti, pēc mācībām kopā spēlē dažādas spēles. Viena no populārākajām spēlēm ir “Kurpītes”. Spēles aprakstu un foto LSM.lv sarūpējis 9. klases skolēns Arkādijs Cīrulis.

Spēle “Kurpītes”

Arkādijs interesējas par latviešu kultūru un valodu, ir labi iemācījies runāt latviski. Arkādija sapnis ir braukt uz Latviju, lai kļūtu par latviešu valodas skolotāju. Spēlē var piedalīties dažāds spēlētāju skaits – jo vairāk spēlētāju, jo labāk. Šo spēli var spēlēt, ievērojot divu metru attālumus – spēles vadītājs novelk līniju un nostājas aiz tās, uzvar tas, kuŗš pirmais nokļuvis pie līnijas.

GORS paplašina iespējas iepazīt koncertzāli ekskursijās
Atsākot darbu un aicinot ciemos uz Latgali un Rēzekni, Latgales vēstniecība GORS šajā tūrisma sezonā paplašina koncertzāli izziņošu ekskursiju iespējas.

Interesenti tāpat kā līdz šim var pieteikt gan grupu ekskursijas uz kādu konkrētu, iepriekš rezervētu laiku, gan doties īpašajās ekskursijās bez iepriekšējas pieteikšanās katru sestdienu no 30. maija līdz 29. augustam plkst. 13. Šovasar GORS Informācijas centra darbalaikā var izmantot iespēju bez rezervācijām un pieteikšanās izziņāt koncertzāli saisināta formāta ekskursijās.

Izstāde “Iekšpus – ārpus” Rotko mākslas centrā

Marka Rotko mākslas centrā Daugavpilī sākusi rosīties jaunā izstāžu sezona. Diemžēl šoreiz

bez ierastās atklāšanas daudzu cilvēku klātbūtnē, taču apmeklētājus gaida jau trīs jaunas ekspozīcijas. Viena no tām ir tradicionālā Latgales reģiona mākslinieku konkursa izstāde, kuŗai dots nosaukums “Iekšpus – ārpus”. “Tema, kas ir arī nosaukums, ir citāts. *Inside out* – tā vienu savām grāmatām par tēvu Marku Rotko nosauca viņa dēls Kristofers Rotko. Šogad nolemts, ka grāmatas nosaukums būs izstādes tema. Mākslinieki temu uzzina iepriekš un atklāj to savos darbos.

Vitas Mercas gleznu izstāde

No 21. maija līdz 20. jūnijam mākslas galerijā “Jēkabs” Rīgā, Jēkaba ielā aplūkojama Vitas Mercas (1951) gleznu izstāde.

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

FRANCIJA. Latvijas vēstniecība Francijā aicina diasporas organizācijas pieteikties diasporas atbalsta finansējumam projektiem laika posmā no 2020. gada 1. septembra līdz 31. decembrim. Ņemot vērā vēstniecības lomu pieteikumu izskatīšanā, aicinām iesūtīt aizpildītu projekta pieteikuma anketu ar precīzu projekta aprakstu uz e-pasta adresi embassy.france@mfa.gov.lv līdz 2020. gada 15. jūnijam.

LIELBRITANIJA. Vēstniecība Apvienotajā Karalistē aicina pieteikties diasporas atbalsta finansējumam projektu īstenošanai laika posmā no 2020. gada 1. septembra līdz 31. decembrim. Ņemot vērā Vēstniecības lomu pieteikumu izskatīšanā, aicinām iesūtīt aizpildītu projekta pieteikuma anketu ar precīzu projekta aprakstu uz e-pasta adresi inese.pinke@mfa.gov.lv līdz 2020. gada 12. jūnija dienas beigām. Projektu pieteikumu anketa un atskaišu veidlapas, ka arī informācija par projektu iesniegšanas kārtību un kritērijiem pieejama Ārlietu ministrijas mājaslapā: <https://www.mfa.gov.lv/tautiesiem-arzemes/projektu-iesniegšanas-kartiba>

Izstādē būs eksponētas 2019. un 2020. gadā tapušas gleznas. Vitas Mercas glezniecībai piestāv pavasaris – plaukstoši ziedi, dažādas zaļās krāsas nianšes un maigi pasteltoņi. Gaisīgais efekts Mercas gleznās ir panākts ar īpaši plānu eļļas glezniecības tehniku, kas savā caurspīdīgumā līdzinās akvarelī. Efektu papildina gleznas plaknē apzināti atstātās objektu kontūras, ko māksliniece pirms gleznošanas ir ieskicējusi ar zīmuli. Vita Merca ir absolvējusi Latvijas Mākslas akadēmiju 1977. gadā un izstādēs regulāri piedalās kopš 1976. gada. Viņa ir Latvijas Mākslinieku

savienības biedre kopš 1980. gada. Vitas Mercas skolotājs bija profesors Eduards Kalniņš. Arī pati māksliniece ir darbojusies pedagoģiskajā jomā, pasniedzot mākslas priekšmetus Liepājas Lietišķās mākslas un Jaņa Rozentāla mākslas vidusskolās, kā arī gleznošanu un kompozīciju Latvijas Kristīgās akadēmijas Bībeles mākslas nodaļā.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Vienosimies 3x3 sajūtās attālināti!

Lai cik ļoti esam noilgojušies cits pēc cita un atkalredzēšanās 3x3 saimē, situācija pasaulē atstājusi ietekmi arī uz mūsu vasaras plāniem. 2020. gada saieti Kalnos un Maltā tiek pārcelti uz nākamo – 2021. gada vasaru.

Katram drūmajam mākonim ir zelta maliņa, kas iepriecina! Protams, arī 3x3 ļaudis turpina domāt un plānot, kā rast piemērotāko risinājumu ikvienam. Kalnu un Maltas 3x3 saietu grupas jau bija paveikušas lielus darbus, lai vasarā saieti notiktu kā vienmēr, tāpēc tagad pamest padarīto novārtā nemaz nav tik viegli. Tieši tāpēc Latvijas 3x3 padomes sēdē tika ilgi lauzītas galvas, lai izvēlētos atbilstošāko rīcību. Kā atgādina 3x3 “mamma” Līga Ruperte: 3x3 nav pazudis un ir svarīgi uzturēt kopības sajūtu, kas mūs visus ik gadu stiprina. Pateicoties tehnolo-

ģijām, to ir iespējams paveikt attālināti.

Lai uzmundrinātu sevi un citus, kā arī lai uzturētu 3x3 garu mūsu kopienā kaut attālināti, ieviešam jaunu tradīciju – sākot ar 1. jūniju, katru nedēļu būs iespēja apmeklēt virtuālo tikšanos ar Vakara viesi, kas būs kāds no 3x3 uzticamajiem lektoriem. Ilggadīgās 3x3 Ģimeņu semināru vadītājas Līga Ruperte un Māra Tupese piedāvās ģimeņu semināru Zoom vidē, kā arī individuālas konsultācijas. Tāpat plānotas arī citas iespējas kā šovasar ārkārtas apstākļos piedzīvot virtuālo 3x3, kam varēs sekot un pievienoties ikviens trīsreiztrīsnieks no jebkuŗas pasaules malas!

Tina Sidoroviča

3x3 rota

Atcelti ir arī pārējie 2020. gada 3x3 – Īrijā, Anglijā (divi), Vācijā, Gāzerā un Katskiļos, kā arī Austrālijā 2021. gada janvārī. Norvēģijas un Kanadas 3x3 šogad nebija paredzēti. Ticam un ceram, ka visa darbība atsāksies pēc gada.

3x3 grāmatas atvēršanā – Vaira Viķe Freiberga, Inese Krūmiņa, Anete Biteniece

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Maskavas un visas Krievzemes patriarha Kirila vadībā darbojas īpatnēja organizācija, kuŗas nosaukums ir "Vispasaules krievu tautas saiets". Tās logo ir draudīgs, reizē atgādinot gan pareizticīgo baznīcas kupolu, gan senkrievu karakalpa ķiveri.

Tagad šī organizācija griezusies pie Krievijas Federācijas Izmeklēšanas komitejas priekšsēža Aleksandra Bastrikina, ģenerālprokurora Igora Krasnova un Federālā drošības dienesta direktora Aleksandra Bortņikova ar prasību "izmeklēt pandēmijas iemeslus" un "veikt prokurorisku pārbaudi" jautājumā par Covid-19

pretvakcīnas "izstrādi un ražošanu". Patriarha "vispasaules saieta" prasībā norādīts, ka pastāv iespēja, "ka koronavīruss ir mākslīgi un ar nolūku radīts" un šai sakarā tiek minēti Bila un Melindas Geitsu fonds un Rokfelleru fonds, kas esot "pareģojis" pandēmiju.

Dieviņ, tētiņ! Bils Geits – Microsoft līdzdibinātājs, superbiljonārs, kuŗš guvis ievēribu visā pasaulē ar milzu summām labdarībai visos kontinentos, un tieši labdarības jomā izpelnījies atzinību Rokfelleru fonds! Taču Maskavas patriarhs pārņēmis šīs absurdas aizdomas no savzvērestības teoriju sacerētājiem,

kuŗi apgalvo, ka Bils Geits un Rokfelleru klans "jaunās pasaules kārtības" labad tišuprāt radījuši koronavīrusu, lai mazinātos pasaules iedzīvotāju skaits un lai ar panikas palīdzību masas būtu vieglāk iespaidojamas.

Labi vēl, ka patriarhs Kirils šo "cilvēces ienaidnieku" sarakstā nav ietvēris Sorosu un Rotšildu klanu...

Kad viduslaikos plosījās sērgas, tika meklēti "grēkazi", kuŗus dedzināja sartos, bet tagad taču nav viduslaiki. Vai tad patriarhs to nezina?

Izrādās, ka "nacionālajam līderim" Vladimiram Putinam tagad

ir jauns "jājamzirdziņš" – ģenētika. Viņš paziņojis, ka Krievija esot gatava ķerties pie grandioza projekta, kas saistīts ar ģenētiku, ar "ģenētisko inženieriju" (?) un šī projekta mērķis esot salīdzināms ar īstenotajiem padomju raķešu un kodolieroču projektiem.

Kāda vēstures ironija! 1948. gadā Staļins gan kibernetiku, gan ģenētiku pasludināja par "viltus zinātnēm" un izcilus padomju ģenētiķus pulgāja kā "veismanistus-morganistus". Tagad Putinam ģenētikas jomā jau ir vairākas "izstrādes" (razrabotki). Viņš parakstīja rīkojumu – uzsākt Krievijas iedzīvotāju "ģenētisko pa-

sportizāciju". Katram pilsonim būs sava "ģenētiskā pase", kuŗā būs ne tikai ierastie biometriskie dati, bet arī viņa DNS. Tiks radīta "nacionāla ģenētiskās informācijas bāze".

Komentējot šos vērienīgos Putina pasākumus, vērotāji labprāt citē to, ko Putins 2014. gadā, "Krimamūsu" eiforijas pacīlās, teica: krievu cilvēkam esot savs īpatnējs ģenētiskais kods, kas viņu atšķir no Rietumu cilvēka.

"Reiz bija", kā teikts pasākās, cits "nacionālais līderis", kuŗš nāca klajā ar līdzīgu tēzi, tikai citā griezumā, un tas viņu pazudināja.

KĀRLIS
STREIPS

1990. gada 22. maijā laikrakstā *Ciņa* bija intervija ar Augstākās padomes Ekonomikas komisijas priekšsēdētāju Ojāru Kehri. Intervija sākās ar žurnālistes tekstu: "Ilgstoši vārdzināti ar ekonomiskās reformas solījumiem PSRS parlamentā, tagad gaidām, ko izspriedīs Latvijas deputāti." Intervijā Kehra kungs, kuŗš okupācijas laikā ieguva ekonomikas doktora gradu, vispirms uzslavēja savas komisijas biedrus: "Manuprāt, veiksmīgi sabalansēta zinātniskā pieeja, proti, teorētiski un zinātnieki, kas saistīti ar augstskolu, ir ekonomiskās reformas autori un tās realizētāji. Svarīgi, ka ir pārstāvētas vietējās padomes, kas ir būtiski teritoriālo problēmu aplūkojumā." Te vēl piebilst, ka 26. maijā Saeimas darba kārtībā paredzētas debātes par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu. Deputāti uz trešo un galīgo lasījumu ir iesnieguši 377 priekšlikumus, kas nozīmē, ka spalvas ies pa gaisu un debātes visticamāk prasīs vairākas dienas. Kad Saeima likumprojektu apsprieda otrajā lasījumā, tas bija visgarākais posms, kuŗa laikā parlamentārieši debatēja vienu likumprojektu. Šoreiz visticamāk būs tāpat, un tas norāda, ka Kehra kunga piesauktās "teritoriālās problēmas" ir aktuālas vēl joprojām.

Attiecībā uz Ekonomikas komisijas locekļiem, priekšsēdētājam bija vēl kas bilstams: "Vēlēšanos strādāt mūsu komisijā izteica jau aktīvi iesaistīties Einaris Repše. Viņš gan ir matemātiķis, taču ar sistēmisku pieeju problēmām, kas arī ir svarīgi." Matemātiķis Repše drīz vien kļuva par Latvijas bankas prezidentu, un 2002. gadā viņš izveidoja partiju *Jaunais laiks* ar mērķi valstī ieviest nopietnas reformas un apkarot korupciju. Kā tai veicās, tas ir cits jautājums, bet *Jaunā laika* pēctece *Jaunā Vie-*

notība Saeimā darbojas vēl šobaldien.

Pirms jautāt par darāmajiem darbiem, *Ciņas* žurnāliste sāka ar šādu repliku: "Jūs saņemat veselu kaudzi – simt likumprojektu." Ojārs Kehris atbildēja, ka patiesībā komisijā tobrīd bija tikai trīs vai četri likumprojekti, bet "pie tā strādā valdība, augstskolas, atsevišķas ministrijas. Bija kļūdaini uzskats, ka likumprojektus iesniedz tikai valdība, bet tādas pašas tiesības ir arī indivīdam, piemēram, universitātes profesoram. Komisijai viņa projekts būs jāizskata tikpat nopietni." Varbūt atjaunotās neatkarības pirmsākumos tas tā bija, bet mūsdienās likumprojektu iesniegšana ir rezervēta Ministru kabinetam, Saeimas komisijām un Saeimas deputātiem.

Taču precīzējot darāmo, Kehra kungs minēja lūk, ko: "Ir dažī likumi, ar kuŗiem nedrīkst kavēties. Tas visupirms saistās ar izmaiņām Konstitūcijā – par īpašumu, par budžeta veidošanu un budžeta tiesībām, bankām un Latvijas bankas izveidošanu. Aktuāls ir jautājums par vistrūcīgāko ļaužu nodrošināšanu."

Te jākonstatē, ka 1990. gada maijā Latvija bija tikai nosacīti neatkarīga. Līdz pat 1991. gada augustam mūsu valstī darbojās divas paralēlas valdības – tā, kuŗu vadīja Ministru padome ar Ivaru Godmani priekšgalā, un tā, kuŗa bija centrēta Maskavā. Taču no Ojāra Kehra minētajiem jautājumiem, ļoti būtisks bija jautājums par īpašumu. Padomju Savienībā, kā zināms, viss piederēja valstij, un Latvijai galvenais jautājums bija par īpašumu denacionalizāciju un privatizāciju. Pieļāuju, ir visai prāvs skaits *Laika* un *Brīvās Latvijas* lasītāju, kuŗi paši vai kuŗu ģimenes līdz ar to atguva savus pirmskaŗa īpašumus. Šis process gan daudziem Latvijas cilvēkiem sagādāja raizes, jo jaunie īpašnieki

mēdza vai nu paaugstināt ires maksas, vai arī lika atstāt savus mitekļus, jo īpašumam bija nepieciešams kapitālais remonts. Turklāt Latvijā uzradās veikli darboņi, kuŗi prata uzdoties par īpašniekiem.

Intervijā Kehra kungs arī teica: "Domāju, ka šobrīd svarīgāk ir runāt par tirgus būtību. Pie mums to biežāk saprot kā preču tirgu – tautas patēriņa preču, tad vēl materiālo resursu tirgu. Taču vēl ir arī kapitāla un darba tirgus. Jānāk izpratnei, jāpierāda, ka darba tirgus – tā nav ekspluatācija. Līdz šim tikai valstij ir monopolis ekspluatēt cilvēku, turklāt valsts piesavinās cilvēka darba rezultātus nesaudzīgāk nekā tas notiek brīvā tirgus apstākļos. Pieļāuju, ir pietiekami daudz cilvēku mūsu valstī, kuŗi arī brīvo tirgu neuzskata ne par kādu brīnumzemi."

Pirmajos neatkarības gados brīvais tirgus nūdien nebija nekāda brīnumzeme. Daudzas preces bija nepieejamas, ārvalstu importa preces vidējam iedzīvotājam bija pārāk dārgas, ļoti aktīva bija organizētā noziedzība u.tml. Kaimiņvalstī Igaunijā valdība jau no paša sākuma ieviesa tā dēvēto šoka terapiju, kas sākumā bija ļoti sāpīga, bet pāris gadu laikā valsts tautsaimniecībai nodrošināja pamatus nekā tas bija Latvijā. "Mežonīgo Rietumu" ekonomiskā politika mūsu valstī cita starpā nodrošināja bankas, kuŗas patiesībā bija nekas cits kā piramīdas schēma. Redzamākais piemērs bija *Banka Baltija*, kuŗa piedāvāja reibinošus procentus par noguldījumiem. Es jau arī pats padomāju – ja

noguldīšu simt latus, pēc pāris gadiem būšu miljonārs, taču, lai arī man nekādu īpašu ekonomisko zināšanu nebija un nav, sapratu, ka tas taču nav reāli... Pagājušajā nedēļā bija 25. "gadadiena", kopš Latvijas banka slēdza *Banku Baltija*. Ļoti daudz cilvēku zaudēja visus noguldījumus, un bankas likvidācijas process beidzās tikai 2018. gadā. Bankas īpašniekiem piesprieda cietumsodus, taču tiesāšanas process bija tik garš, ka soda piespriešanas brīdī viņi attiecīgo termiņu jau bija nosēdējuši.

Kulminācija "gāzi grīdā" politikā bija Aigara Kalviņa valdības laikā. Kalviņa kungs solīja septiņus treknas izaugsmes gadus, bet pusotru gadu pēc tam sabruka visas pasaules tautsaimniecība. Latvijā iekšzemes kopprodukts saruka par 18 procentiem, un ir jomas, kuŗas no krīzes tā pašam nav atkopušās vēl šobaldien. Kehra kunga piesauktie vistrūcīgākie ļaudis daudzos gadījumos ir trūcīgi arī mūsdienās. Agrinās valdības pieļautās kļu-

das var saprast, jo nevienam taču nebija izpratnes par tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Taču vēl joprojām Latvijā ir problēmas ar ēnu ekonomiku, ar kontrabandu un ar citām problēmām, kuŗas pašreizējā koronavīrusa krīze ir tikai padziļinājusi. Tomēr ir iemesls pateikt paldies tiem, kuŗi pirms 30 gadiem bija pietiekami drosmīgi, uzņemties valsts vadību. Varēja būt labāk, bet noteikti arī varēja būt arī sliktāk.

P.S. Mūsu laikraksta 2. – 15. maija numurā bija intervija ar manu labu draugu, Saeimas deputātu Ojāru Kalniņu, kuŗā viņš pieļāva neprecizitāti, proti, 1989. gadā es nevis strādāju Ārlietu ministrijā, bet biju angļu valodas pasniedzējs Latvijas Universitātē un darbojos Latvijas Tautas frontē. Par ministrijas biroja vadītāju kļuvi 1991. gada septembrī un tur paliku līdz 1992. g. pavasarim, kad man piedāvāja kļūt par ziņu nodaļas vadītāju telekanālā NTV-5, kas bija pirmā neatkarīgā televīzijas Latvijā.

Ekonomiskā plānošana

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

Stāsts par “Baņutu” un pārdomas par nacionālo dārgumu likteņiem

Operas režisors, Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdis Guntis Gailītis intervijā Ligitai Kovtunai

Tieši pirms 100 gadiem – 1920. gada 29. maijā mūsu Baltajā namā vērās priekšskars pirmās latviešu nacionālās operas “Baņuta” pirmizrādei. Komponists – Alfrēds Kalniņš, libreta autors – Artūrs Krūmiņš, režisors – Ērihs Lauberts, scenogrāfs – Jānis Kuga, pie dirigenta pulsts – pats komponists. Baņuta – Dagmāra Rozenberga-Tursa, Daumants – Ādolfs Kaktiņš, Vižuts – Rūdolfs Bērziņš, Maiga – Milda Brechmane-Štengelē. Bet pats, pats sākums datējams ar 1903. gadu, kad latviešu mūzikas dzīves galvenā virzītāja un vadītāja – Rīgas Latviešu biedrība izsludina publisku, slēgtu sacensību latviešu nacionālās operas tekstam (libretam).

Konkursam tika iesniegti septiņi darbi. Mūzikas komisijas žūrijā bija tā laika atzītas kultūras prominences – Jāzeps Vītols, Teodors Zeiferts, Andrejs Jurjāns, Emīls Dārziņš. Pēc konkursa Mūzikas komisija savā publiskajā paziņojumā ziņo: “Mūzikas komisija vēsta, ka uz sacensības iesūtīto operu tekstu apspriešanai ievēlētie eksperti tagad nodevuši savu spriedumu par šiem tekstiem, izņemot vienu, kuŗš no autora jau tiek laists klajā un tādēļ no ekspertiem ieskaitīts par atpakaļ ņemtu.

No pārējiem sešiem tekstiem eksperti atzinuši vienu: „Baņutu” ar moto “... uz laimi! Un nomirt – tikai brīdis” par derīgu un iespieduši tam otro godalgu (200 rubļu). Piederīgs, kuvēru attaisot, izrādījās, ka šī teksta sacerētājs ir stud. arch. Artūrs Krūmiņš. Pārējiem manuskripti līdz ar piederīgiem kuvēriem saņemami atpakaļ mēneša laikā, skaitot no 7. oktobra, pie Mūzikas komisijas priekšnieka K. Ozoliņa kunga, Rīgā, Tērbatas ielā 20 dz. 3.”

Pēc 17 gadiem, kad dzima Latvijas valsts, kad dibinājās mācību un kultūras iestādes, starp tām arī Latvijas Nacionālā opera, pateicoties kopējam entuziasmam, nacionālajai pašapziņai un pacēlumam, daudziem apstākļiem, sakritībām, personiskajām iniciatīvām, varēja piedzimt arī mūsu pirmā opera. Šeit nopelns Andrejam Frīdenbergam – lielam kultūras atbalstītājam un iedvesmotājam, pēc profesijas advokātam. Pēc viņa mudinājuma komponists Alfrēds Kalniņš 1918. – 1919. gadā vēju pilsētā Liepājā arī uzraksta operu “Baņuta”.

Pēc daudziem gadiem kādā vēstulē Alfrēds Kalniņš jautā Artūram Krūmiņam, kā viņš nonācis līdz “Baņutai”. Artūrs Krūmiņš viņam raksta: “Pirmie dzejošanas mēģinājumi sākās Rīgas Nikolaja ģimnazijā, kur iekļuva 1894. gadā. Grieķu un latīņu valodas stundās lēnām sakrājās gluži pieklājīga dzejas teorijas bagāžina un gribējās vērot, kā latviešu valodā padodas šie daktiļi, anapesti, amfibrachi un visi tie daudzi citi. Mūsu nelegālais skolnieku pulciņš izdeva pat savu rokrakstītu žurnālu, sauktu – ja nemaldos – “Vārpa”, mūsu ticības mācītāja Viļa Olava gādīgā patvērumā (sapulces notika tieši viņa

dzīvoklī). Šai “žurnālā” bij kāds nomaniem pirmajiem dzejoļiem. Turpmākie vingrinājumi neapsīka, un labu laiku vēlāk, ar Janševska gādību, varēja kaut ko jau nodrukāt. Kad Rīgas Latviešu biedrība sarīkoja sacensību operas libretiem, tad sadūšojos un iesniegzu savu darbu – “Baņutu”.

No kuŗienes radies Baņutas vārds, un kādēļ tieši šo vārdu izvēlējās? Te nu atmiņās būtu jāiet gadus piecdesmit atpakaļ. Kad mājās visi literatūras krājumi, kā “Skolas maize”, Kaudzītes Matīsa dzejas, “Krievu-turku karš” u.c. bija izlasīti, sameklēju kaut kur bēniņos vai uz klētsaugšas savāktos vecu avižu gadagrājumus. Starp tiem bija arī ilustrētā “Rota”.

Atceros labi kādu koka griezumus: zema, krēslaina telpa, vidū trauks ar ūdeni, apgaismots, – pār trauku noliekušies ļaudis, notiek zilēšana, pašreiz zilē – Baņuta. Šis vārds kaut kā dziļi iegūlās atmiņā un, kad pēc ilgiem gadiem sāku domāt par libretu, tad galvenās personas vārds nebija jāmeklē, jo atmiņā pieteicās Baņuta.

Mūzikas pasaulei pirmoreiz tuvāk nonācu pie tēvabrāļa Jāņa Krūmiņa (Cimzes semināra absolventa), kuŗš daudzus gadus desmitus bij Alūksnes draudzes skolā skolotājs un arī draudzes ērģelnieks. Tad – apmācība kuŗa dziesmām Vecpiebalgas draudzes skolā; vasaras brīvlaikā tikšanās ar kluso Aleksandru Būmani, kuŗa Doriņu mājas gandrīz robežojās ar mūsu rentes zemi; tāpat tikšanās ar mūsu Jāņa skolas jūsmīgo Emīli Dārziņu, īpaši mūsu Dziedāšanas biedrībā, kad tā ar skolotāja Ulpes gādību bij nopirkusi teicamas klavieres.

Cēsu reālskolā klausījos pavisam jauniņu Alfrēdu Kalniņu spēlētājam harmoniju skolnieku rīta lūgšanās. Tad nāca garie ģimnazijas gadi Rīgā ar klavieru stundām pie “Hoehnes” un ar pirmiem koncertu un operas apmeklējumiem. Vāgnera kults, tiesa, tolaik bij pilnos ziedos, un mani – tāpat kā simtus un tūkstošus citu – aizrāva viņa spēcīgā mūzika. Beidzot, no teātra ļaudīm tuvāk pazinu

Guntis Gailītis: “Ir jāzina un jāgodā visi mūsu nozīmīgie pirmsākumi un personālijas – lai tas būtu mūsu valsts pirmais prezidents Jānis Čakste, pirmais ārlietu ministrs Zigfrīds Anna Meierovics, mūsu “naudas tēvs” Richards Zariņš, “teātra tēvs” Ādolfs Alunāns u. c. Gluži tāpat jāpiemin Artūrs Krūmiņš un Alfrēds Kalniņš kā mūsu pirmās nacionālās operas autori. Vēl vairāk – viņi jatur kā nācijas mugurkauls, tāpat kā Brīvības piemineklis.”

Duburu, Valdšmitu un Mierlauku (vēlāk arī Smilģi), jo internajos studentu uzvedumos viens vai otrs no minētajiem māksliniekiem labprāt uzņēmās režisora pienākumus.”

Un tā – klāt arī īpašais notikums mūsu kultūrā – operas “Baņuta” pirmizrāde 1920. gada

29. maijā Latvijas Nacionālajā operā. Par to stāsta Artūra Krūmiņa brāļa Oskara vēstule vecākiem uz Piebalgas Skrāģu krogu tūlīt pēc “Baņutas” pirmizrādes:

“Miļie vecāki, vakar Rīgā uzvesta pirmoreiz “Baņuta”. Zāle bija pārpildīta, kaut gan cenas bija paaugstinātas no 5 – 50 rbļ. Iespaidis

bija lielisks... Mūzika ļoti skaista – īpatnēja – latviska. Solo gabalu maz, vairāk dueti, trio, kuŗa dziesmas. Orķestri vadīja pats Alfrēds Kalniņš – operas komponists. Visas operas izveidošana, ar visiem senlatviešu kostīmiem un speciālām jaunām dekorācijām, izmaksāja 240 000 rbļ. Man sāpēja, ka klāt nebija Jūs un Artūra. Pasniedza vairāk nekā 16 kroņus un buķetes un nezin cik tur kastes ar sudraba balvām. Mēs biļetes jau mēnesi iepriekš bijām pasūtījuši. Tā nu latviešiem ir sava pirmā latviešu oriģinālopera!”

Francū žurnālists Rauls Monvardsons, kas bija klāt pirmizrādē, to noskatījies, rakstīja franču presē, ka tā bijusi “nacionāla manifestācija”, kur veiksmīgi atklājusās tautas paražas, tradīcijas, dejas, tērpi... Esot labi, ka latviešu tauta ierakstot savu vārdu pasaulē vēsturē ne vien ar izlietām asinīm, bet arī ar garīgām vērtībām.

Tā laika vietējā presē parādās dažādi, gluži atšķirīgi viedokļi: gan cildinoši slavējoši un ļoti labvēlīgi, gan kritizējoši un provinciāli nievājoši. Bet tas taču bija tikai pirmais drošais, bet riskantais solis, pirmais pieteikums, pirmais nopietnais mēģinājums operas mākslas žanrā!

Kārlis Skalbe par “Baņutas” dzimšanu 1920. gada jūnijā teicis: “Kalniņa “Baņuta” – tas ir tas papardes zieds, kas mums jau uzdziedējis. Viņā ir liela mūzikāla bagātība, kuŗa liecina, ka šī opera nebūs vienīgā, ko viņš mums dos. Šai mūzikā varbūt nav stingra raksta, kas apbur ar savu raibo ornamentiku. Viņai ir tīra dvēseles burvība. Viņa ir atturīgi vienkārša, sirsnīga un dziļa. Tā ir kā vecs mežs, kuŗā tu ieej, padodamies viņa ieaicināšanai melodiskām šalkām, un piepeši redzi uzplaukstam savā priekšā viņa uzskatus un psiholoģiju. Mūsu uzdevums ir izkopt kādu no tiem retiem nevainīgiem ziediem, kādus var uziet tikai meža dziļumā.”

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi par “Baņutas” simtgadi runāt šodien?

G. Gailītis. Tāpēc, ka ir jāzina un jāgodā visi mūsu nozīmīgie pirmsākumi un personālijas – lai tas būtu mūsu valsts pirmais prezidents Jānis Čakste, pirmais ārlietu ministrs Zigfrīds Anna Meierovics, mūsu “naudas tēvs” Richards Zariņš, “teātra tēvs” Ādolfs Alunāns u.c. Gluži tāpat jāpiemin Artūrs Krūmiņš un Alfrēds Kalniņš kā mūsu pirmās nacionālās operas autori. Vēl vairāk – viņi jatur kā nācijas mugurkauls, gluži tāpat kā Brīvības piemineklis. Kāpēc mums šodien ir tik daudz grūti risināmu problēmu? Mana atbilde – tāpēc, ka nezinām un neievērojam vēsturi un tās mācības. Kad sākām celt savu atjaunoto valsti, par “mugurkaulu” piemirsām, arī par tām vērtībām, kas ir pamatā nācijas pastāvēšanai, – par to, ko mūsu senči ir reāli, pavisam reāli uzbūvējuši, Brīvības cīņās izkaŗojuši un aizstāvējuši.

(Turpinājums 7. lpp.)

Pirmās latviešu nacionālās operas “Baņuta” pirmizrāde

Stāsts par “Baņutu” un pārdomas par nacionālo dārgumu likteņiem

(Turpināts no 6. lpp.)

Pie šīm vērtībām pieskaitu arī operu “Baņuta”. Jau pati tās tapšana bija zīmīga, tas nebija “pasūtījuma darbs”, librets tapa slēgtā un godīgā sacensībā, kur varēja piedalīties ikviens.

Likteņim ir labpaticies, ka tu esi libreta autora Artūra Krūmiņa radnieks...

Jā, esmu viņa brāļa – viena no četriem – mazdēls. Studēju mūziku Konservatorijā, tagadējā Mūzikas akadēmijā, un, kad mans diplomdarba vadītājs, režisors Kārlis Pamše šo radniecības faktu uzzināja, viņš ieteica man rakstīt diplomdarbu par komponista un libretista mijiedarbību. Rezultātā tapa mans diplomdarbs – “Baņuta” laikmeta griežos”, kuŗa aizstāvēšana notika divās daļās – teorētiskajā un mūzikālajā. Notikuma vieta – Filharmonijas, tagad Lielās ģildes Mazā zāle, laiks – 1975. gads. Piedalījās gan mūziķi, gan drāmatiskie aktieri – tekstus lasīja mūsu teātra zvaigznes Kārlis Sebris un Antra Liedskalniņa.

Šī notikuma afiša tagad glabājas Baņutas mūzejā, ko esi izveidojis atgūtajā senču īpašumā Zosēnos, Skrāģu krogā, kur, starp citu, arī dzimis krodznieka dēls Artūrs Krūmiņš. Kā tapa šis mūzejs?

Dzimas īpašumu īstenībā atguvu pēdējā brīdī – pag. gs. 90. gadu vidū, juristes Vēlta Zekundes mudināts. Pēc savas mammas stāstītā, zināju, ka Jaunpiebalgā ir šis mūsu īpašums, kuŗā mūsējie mituši gan tikai līdz Otrā pasaules kara beigām. Tad tur dzīvoja rentnieki. Atminos, ka, būdams mazs puika, tur kopā ar mammu biju aizbraucis, viņa runājās ar tālāka rentniekiem, un tas arī viss. Juristes mudināts, uzrakstīju iesniegumu Jaunpiebalgas pagasta valdei, un, kad vairāk nekā gadu nebiju saņēmis nekādu atbildi, sāku interesēties. Izrādījās, ka īpašums ir Zosēnu pagastā.

Pētot dzimtas vēsturi, uzzināju, ka Krūmiņi šo īpašumu – Skrāģu krogu – rentējuši no grāfa Šeremetjeva un ka viņš, saskaņā ar līgumu, 1928. gadā to nolēmis uzdāvināt manam vecvecēvam kā krietnam rentniekam. Bet pa to laiku jaundibinātā Latvijas valsts bija pieņēmusi likumus, pēc kuŗiem svešzemniekiem īpašumi tiek atsavināti un atdoti brīvības cīnītājiem. Rezultātā šai īpašumā izveidojās sešas zemnieku saimniecības. Atgūstot īpašumu, man tika Piekalņu mājas. Skrāģu krogs tika Dravantiem, kas vēlāk atvēlēja 2/3 no tā mūzejam. Padomju laikos te bija staduls, teļu ferma ar 64 teļiem. Kad 2011. gadā, pošoties uz Pasaules jaunpiebaldzēnu salidojumu, saņēmāmie 1999. gadā iesāktu ekspozīciju paplašināt, tūrot atradu paciņu ar pelēkām kartītēm – teļu pasēm, uz kuŗām ar zīmuli uzrakstīti lopiņu numuri, dzimšanas dati un vārdi. Vienam no viņiem ticis vārds – Baritons! Šī teļa pase nu goda vietā ir Baņutas mūzejā! Šogad atklājam arī kamīnu, mūzejs

ir iekārtots, aprīkots ar apgaismošanas iekārtām utt.

Bet tagad par vēl vienu tavu atgriešanos pie “Baņutas” – pēc 1975. gada koncertversijas bija izrāde 1979., komponista un libreta autora 100 gadu jubilejas gadā, ko veidoji kopā ar Kārli Liepu (dirigents Aleksandrs Viļumanis un Leons Amoliņš), kad Vižuti dziedāja mūsu premjers Kārlis Zariņš, bet Baņutas lomā – Rita Zelmane un Dagmāra Rijkure. Un tad – 1999. gada 22. augusta izrāde VI Piebalgas novada kultūras svētkos, kad jau bija iekārtota Zosēnu brīvdabas estrāde. Baņutas lomā – skaistā un gaišā Zigrīda Kriģere, dirigents – atkal Aleksandrs Viļumanis...

Pošoties šiem kultūras svētkiem, tolaik “pagastvecis” Roberts Rukis mani uzrunāja, vaicādams, ko vēl tādu varētu noorganizēt. Viņam ļoti patika pieminekļi, un tie tika izveidoti “Mērnieku laiku” varoņiem Ķencim, Pāvulam u. c. Ieminējos par “Baņutu”, un viņš šo ideju pārtvēra. Tapa brīvdabas izrāde – grezna, krāšņa. Foto ir aplūkojami Baņutas mūzejā. Piedalījās gan spožie mūsu operas solisti – bez Zigrīdas Kriģeres arī Aivars Krancmanis (Daumants), Kārlis Miesnieks (Valgudis), Miervaldis Jenčs (Vižuts), Antra Bigača (Maiga) u.c. Vēl arī folkloras grupas “Vilki” un “Vilcenes”, deju grupa “Piebaldzēni”. Tas bija milzu entuziasms,

Valsts prezidents Kārlis Ulmanis ierodas “Baņutas” svētku izrādē. Valsts prezidentu pie ieejas operas namā sagaidīja operas direktors J. Poruks, un soliste E. Puknas-Traviņa pasniedza prezidentam ziedus

1982. gadā, pateicoties Andreja Jansona iniciātvai, prestižajā Kārnegi zālē Ņujorkā, viņam pašam esot pie dirigenta pulsts, un ar Latviešu fonda Amerikā

Tiešām nesaprotami! Ikviena lielā nācija būtu savas nacionālās operas simtgadi atzīmējusi ar plašu un greznu sarīkojumu. Latvieši diemžēl pietiekami labi nezina un negodā savu vēsturi.

Pirmām kārtām “cietis” ir operas fināls, kas oriģinālā ir traģisks – abi milētāji mirst. Bet, piemēram, minētajā 1941. gada iestudējumā tika “pieprasītas” laimīgas beigas. Turklāt šai izrādei tika arī “pieprasīts” vēriens, milzu dekorācijas, skatuves efekti. Operās lielākoties fināli ir traģiski, bet režisora ziņā ir izrādi veidot filozofisku, traģisko noskaņu nevajag “ieprogrammēt” jau pašā sākumā. Baņutu esmu uztvēris kā latviešu sievietes ideālu, gaiši lirisku, neraugoties uz to, ka tā ir drāmatiska loma. Taču operai nav jāvēsta briesmas jau pašā sākumā.

Ja tevi atkal aicinātu iestudēt “Baņutu”, kas būtu koncepcijas stūrakmeņi?

Pirmām kārtām – saturs visā pilnībā, kuŗā iekļautas nācijas pamatvērtības, cīņas un mīlestība, tas, ko ietvēr trīs senie baltu dievi Pērkons, Potrimps un Pikols – spēka, prāta, mīlestības un uzdrīkstēšanās ideja. Un, protams, poēzija, zemteksti, leģendas, senatne, daba...

Kuŗa no “Baņutas” ārijām pirmā ieskanas prātā, kad par to runājam?

O, labs jautājums... Laikam jau duets, kad Vižuts apliecina savu mīlestību Baņutai, dziedot:

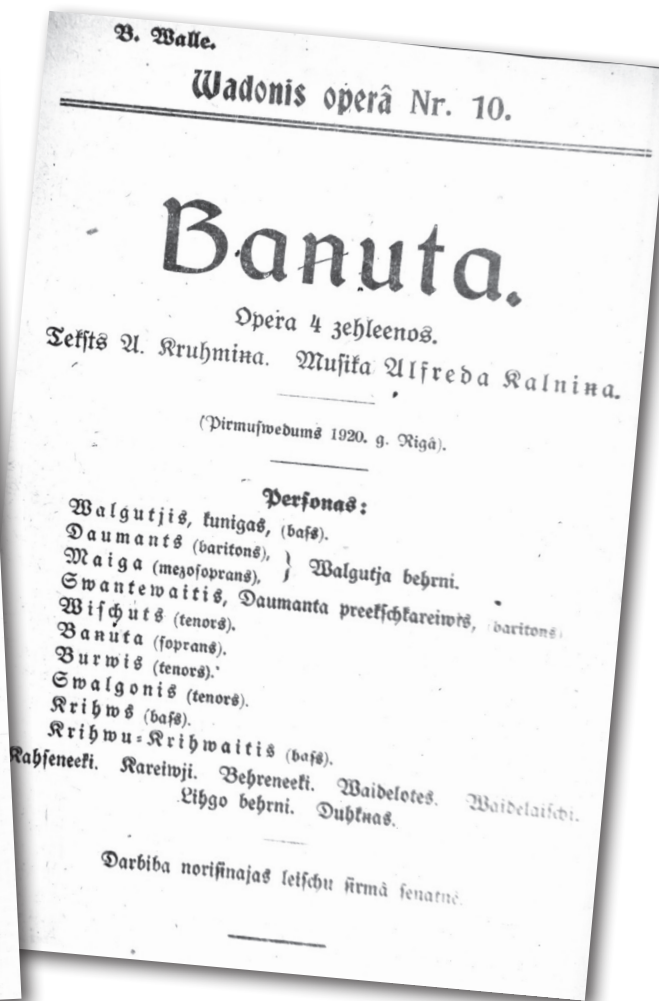
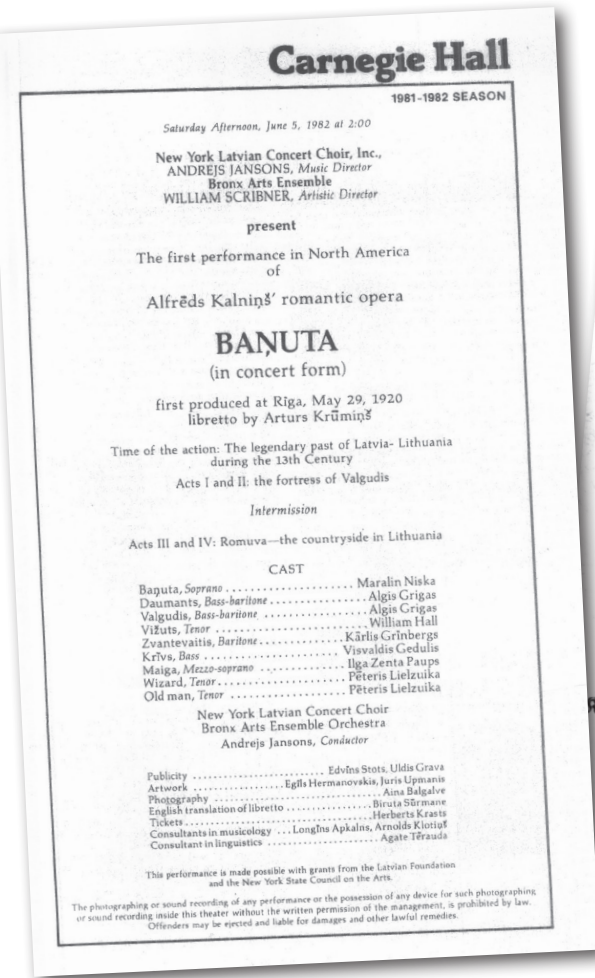
Kā plašā jūra savu vilni,

Kā debess savu dzidrumu,

Kā ieva lakstīgalas dziesmu –

Tā tevi mīlu, Baņuta!

P. S. Publikācijā izmantota informācija no Baņutas mūzeja materiāliem

uz kā pamata izrāde tapa, no Opernama noliktavām tika paņemti tērpi un rekvizīti... Nezinu, vai šodien kaut ko tādu varētu iespēt, tas būtu nesamaksājami... Mūzeja bildēs mēdzu aicināt interesentus atrast mūsu kāda šo-laik pasaulslavena mūziķa foto – tikai retais sazinātie trompetistu Andri Nelsonu orķestrī.

Jāpiemin, ka pag. gs. 80. gados “Baņuta” skanēja trimdā –

un Ņujorkas pilsētas Mākslas departamenta atbalstu. Arī Milvokos, Dziesmu svētkos un Melburnā, 1983. gada Kultūras dienās, un Minsterē, 1984. gada Dziesmu dienās. Tēvzemē pēdējoreiz “Baņutu” koncertversijā dzirdējām 2003. gadā Rīgas Latviešu biedrības namā... Šogad – nekā! Kāpēc? “Baņutu” izrādīja pat kara laikā – 1941. gadā...

Gan jāteic, ka man bija pāris sarunas ar komponistu Zigmāru Liepiņu, kad viņš vadīja Operu. Zigmāra iecerēs bija atjaunot “Baņutu” pēc tās pirmiestudējuma, kāds tas bija ar Kugas dekorācijām, bet – personālijas un domas mainās.

Vai “Baņutas” iestudējumi jeb “lasījumi” arī ir cietuši no attiecīgā laikmeta konjunktūras?

Šis publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda fināliu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Latvija, 1990: ceļš atpakaļ uz mājām Nr. 2

Moto: "Mēs, bez tam, ka esam latvieši arī esam cilvēki, kam visa pasaule pieder."

Juris Alunāns, 1959. gads

ATIS LEJIŅŠ

Mūsu laikraksta šajā un nākamajos numuros iepazīstinām mūsu lasītājus ar politiķa Ata Lejiņa atmiņu stāstījumu "Latvija, 1990: ceļš atpakaļ uz mājām Nr. 2", kas pirmspublicēts laikraksta *Literatūra un Māksla* 1990. gada Nr. 47.

Jelgava vasarā. Armijas helikopters riņķo virs mūsu galvām. Mēs sēžam dārzā pie gaļa galdā un svinam mājas īpašnieka vārda dienu. Mēs – kādi 20 pamatiedzīvotāji, ieskaitot vienu, kas atgriezies no trimdas. Zviedrijā par pamatiedzīvotājiem apzīmē akmens laikmeta cilvēkus, kas tur dzīvoja ilgi pirms ģermāņu tautu ieceļošanas, tāpēc zviedri domā, ka es jokojos, kad saku, ka esmu Latvijas pamatiedzīvotājs.

Helikopteram nav armijas pazīšanas zīmes. Man ir tāda divaina sajūta. Mēs taču nezinām nekā par to, un mums nav nekādas teikšanas par helikopteru gaisā, Afganistānā tos gāza zemē, izņemot tad, kad tie riņķoja virs apdzīvotiem ciematiem, jo pretējā gadījumā ciemats tika nolīdzināts līdz ar zemi. Bet to jau bieži darija tāpat vien.

Liņā. Pārvielojamies divstāvu savrupmājā. Patiešām brīnos. Kaut ko tādu nebiju Latvijā gaidījis. Šāds nams Stokholmā maksātu divus miljonus kronu. Saimnieks pats uzcēlis, bet tas prasījis 10 gadus. Tātad latviešu amatnieku prasme vēl nav iznīdēta.

Atceros, kā trimdas sākuma gados vīri ķērās pie darba un cēla savas mājas. Tad arī nebija nekādu oficiālu mandātu. Vienkārši zināja, kā to darīt. Mums, bērniem, pat mācēja uztaisīt ādas kurpes. Bet nebija jāgaida 10 gadu. Veikalā visu varēja nopirkt, vajadzēja tikai naudu sapelnīt.

Izeju dārzā. Ja uzrāptos priedē, droši vien saskatītu vecvecāku jaunsaimniecības ēkas un pagalmu, kur spēru pirmos dzīves soliņus. Vecāki kaļa laikā atrada patvērumu. Es jau no Latvijas neko neatceros, bet redzu visu caur mātes stāstiem.

"Pēkšņi bumbas sprādzieni. Visi ieskrienam vecāku guļamistabā. Kā uz ekrāna redzam – viena vācu lidmašīna pēc otras. Tās vēderā atveras lūka. Iegarena bumba krīt lejup, atsitas pret zemi un sprāgst... Atceros – bērni! Paķeru abus un nosēžos gaitenī zem koka kāpnēm. Lidlauks deg. Visas lidmašīnas sadeg īsā laikā. Vācu lidmašīnas aizlaižas. Tā vācieši ienāca Jelgavā."

Jelgavu mēs pametām 1944. gada septembrī. Un nu esmu atgriezies un svinu saimnieka vārda dienu. Helikopters beidzot aizriņķo prom.

Dziesmu svētki bija vareni, bet mani grauza nemiers, kad vēroju dziesmoto gājienu Brīvības ielā, jo redzēju, ka daudzi vīrieši bija pavirši ģērbusies. Tai pašā kopā vieni gāja valēju kaklu, citi – apsietu, vieni – ar atpogātām jakām, otri – aizpogātām. Nevīžība. Man neērti. Šķielēju uz valdības ložu pie Nacionālā teātra. Tur – valdība un viesi. Vai viņi

redz, vai viņi ievēro to, ko es redzu? Šaubos, vai vīri tā soļoja Dziesmu svētkos neatkarīgajā Latvijā. Man sen būtu galva norauta, ja es trimdas svētku gājienos nebūtu bijis uzposies. Un mūsu paraugs un modelis, un audzinātājs taču bija neatkarīgās Latvijas paaudze. Bet zviedri arī izlaižas. Viens puisis atnāca Mārtiņa Ziverta bērēs kedās un džinsos. Labi vēl, ka tumšs.

Jāni gandrīz kā trimdā. Vairums klausās skaļu mūziku, ēd desiņas un piedzeras. Mazākā daļa, kas nav asimilējusies, iet savrup un cenšas Jāņus godam svinēt. Bet Rietumos gumijas riepas nededzina. Briesmīgi bija redzēt, kā Gaujas ielejā debesīs kāpa melni dūmu stabi – dega gumija. Ja reiz runā par gaisa piesārņotību, tad jāteic, ka Jāņu vakarā vien cilvēki savās plaušās ieelpoja vairāk kancerogēnu, nekā visu gadu Rīgā dzīvojot. Skumji, ka latvietis pazaudējis savas estētiskās jūtas pret koku. Žagari taču mētājas visās malās! Bet gumijas dūmu stabu pelni lēnām nolaidās mūsu ūdeņos, mežos un tirumos.

Mežaparks. Sveces, izskan pēdējā dziesma. Izskatīga, cēla tautiete dzirdā latvju valodā pasaka – svētku "orgkomiteja". Un nemaz nejut, ka būtu kaut ko briesmīgu pateikusi. Man asins sastingst. Vēroju, skatos apkārt. Tauta sēž mierīgi. Nedzird, ka būtībā zaimas pateikts svētnīcā. Komūnisma terminoloģijas pielietošana. Anatolijs Gorbunovs taktiski aizrāda, ka šodien sakām "ricības komiteja".

Bet, kad aizeju uz Augstākās Padomes sesijām kā novērotājs, dzirdu, ka mūsu Augstākās Padomes priekšsēdis bieži vien neatšķir "ka" no "kad". Un kad viņš aicina klātesošos apsēsties, nesaka vis – "sēdieties, lūdzu", bet "sēžaties, lūdzu".

Par latviešu valodu runājot, te var rasties pārpratumi ar trimdu un tautu Latvijā. Piemēram, kāda jauna ārste Stradiņa slimnīcā man teica tā: "Šodien mums bija divas operācijas uz sirds." Tā kā pašam arī sāk pielipt krieviskumi (šogad Latvijā esmu bijis jau 13 reizes), es sapratu, ko viņa man gribēja pateikt. Bet citreiz nesaprotu. Kādā darījuma sarunā mans partneris runāja par pastāvīgu firmu, un es gluži vienkārši pieņemu, ka ar to domāts valsts sektors, jo kas tad cits var būt pastāvīgs. Un tomēr izrādījās, ka runa bijusi par kooperatīvu, vārdu sakot, – par pastāvīgu firmu.

Pēc pirmajiem Latvijas apmeklējumiem sāku arī Zviedrijā lietot modernos Latvijas izteicienus – sāku "parcīkoties" un "uzšobrīzoties". Valodnieki Stokholmā man drīz vien aizrādīja. Mēs zinām izteicienu "nacionāla pēc formas, sociālistiska pēc saturā", bet – ka tikai mūsu latviešu valo-

da nekļūst latviska pēc formas, bet krieviska pēc satura. Ja jau sākam mainīt pat mūsu gramatikas principus. Labi, ka Latvijā ir latviešu valodnieki, kas izstrādā kancelejas valodas terminoloģiju.

Bet man ir ļoti žēl, ka jaunā paaudze acimredzot pilnīgi atmetusi tādu mīļu libiešu vārdu – "vai". Nesaka vairs – "vai mēs iesim uz kino?"; bet vienkārši – "iesim uz kino?"; kas jau arī ir pareizi, taču Stokholmā no Latvijas atbraukušie bērni ir jautājuši mums: "Kas tas par "vai", ko jūs te visu laiku lietojat?"

Es jautāju viņai – nu, kāpēc tad tu nerunā latviski? Viņa nezināja, ko man atbildēt, sak – ar krieviem jārunā krieviski, tas ir normāli. Bet tas taču nav normāli. Nekur pasaulē tas nebūtu normāli.

Stokholma. Sēžu un sarunājos ar kādu Latvijas uzņēmuma delegācijas locekli. Viņš ir krievs un jūtu, ka viņam neērti runāt latviski. Es slavēju viņa latviešu valodu. Var taču saprasties tīri labi. Ar laiku pamanu, ka viņa latviešu valoda uzlabojas. Un tad viņš man sāk žēloties – viņam būtu daudz labāka latviešu valo-

ca vecāku kundzi: "Nevis Gorkija, bet Valdemāra iela!" Bet es spītīgi esmu turējies pie pareiziem nosaukumiem, sākot ar 1989. gadu. Un vecākā paaudze piemērojas man. Viņi atzīstas, jā, protams, atvainojiet, Brīvības iela. Bet ir arī tādi gadījumi, kad, piemēram, kāda sieviete, arī jaunās paaudzes pārstāve, liela latviešu nacionāliste ar vairākiem latviski audzinātiem bērniem man atcirta: "Leņina, man tā vienmēr ir bijusi Leņina iela." Kā lai to saprot? Lielāku antikomūnisti es neatrastu visā Latvijā. Manu, ka jaunai paaudzei ir grūti nosaukt Sarkanarmijas ielu par Bruņinieku ielu. Un Stučkas ielu par Tērbatas ielu. Atrod jau vienmēr kaut kādus attaisnojumus – nu, tas jau tikai pagaidām, nekas jau nav mainījies, un tas jau arī tikai tāds sākums utt., u. tīp. Es domāju, jaunā paaudze ir saaugusi kopā ar šiem komūnisma nosaukumiem un tie savā veidā kļuvuši viņiem mīļi. Kaut arī viņi lamā padomju iekārtu un lādējas par pārkrievošanu Bet man ir ļoti nospiedoši, jo biju iedomājies, ka visi gaidīt gaida to brīdi, kad ielas atkal varēs saukt pareizos vārdos.

Bet laikam jau visa jaunā paaudze tāda nav. Jo arī pirmos 4. maija es ar prieku maniju, ka daudzu ielu zīmes bija pašrocīgi pārtaisītas pareizos nosaukumos. To laikam darijuši zēni pusnakts stundā. Bet citi plēsuši atkal tos nost.

Jauns komercveikals Brīvības ielā. Preci var pirkt tikai par valūtu. Slēgts. Kļauvēju pie durvīm. Pirmīt taču loga zīmē bija teikts, ka vaļā līdz astoņiem. Pulkstenis nav pat seši. Kļauvēju. Beidzot durvis atveras par spraugas tiesu, un nikna pārdevēja saka, lai netraucē – veikals slēgts. Pie tādas attieksmes es neesmu pieradis. Atveru durvis un eju iekšā. Saku – "kas par lietu, vaļā taču līdz astoņiem". Pārdevēja – "lūdzu pierādiet!" Protams, zīmē pārlabots – astoņi vietā ierakstīt seši. Skandals! Pie tādas attieksmes es tiešām neesmu pieradis. Beidzot otra pārdevēja atceras, ka neesmu padomju cilvēks. Man atvainojas un steidzas ātri apkalpot. Tās bija tautietes, latvietes. Es nezinu, vai viņas mentāli tiešām gatavas atgriezties Eiropā. Viņām tur nebūtu darba. Viņas atlaistu. Uzreiz.

Vecpiebalga. Ieeju bibliotēkā. Gribu redzēt, kā izskatās lauku bibliotēka. Bērnu grāmatu nodaļā redzu īpašu plauktu – veltītu Leņinam. Jautāju meitenei, kas pārliekusies pār galdu: "Vai tad šīs muļķības vēl lasa?" Viņa neatbild. Nu prasu otrreiz: "Vai ar Krievijas demokrātijas kapraci mēs atgriezsimies Eiropā? Kāpēc šīs muļķības nav izsviestas?" Viņa saka: "Laikam jau vairs nelasa, bet es neesmu pārzine, es esmu tikai atvietotāja."

(Turpinājums sekos)

Nepelnīti piemirstā Jelgavas mūzikas dzīve

Elmārs Zemovičs. *Koncertdzīve Jelgavā: 1920-1940. Māksliniece Zane Neimane. Rīga: apgāds "Laika grāmata", SIA Vesta-LK, 2020. 79 lpp.*

MĀRIS BRANCIS

“Jelgavas mūzikas dzīve Latvijas mūzikas vēstures kontekstā ir nepelnīti piemirsta un pat apieta,” raksta mūzikas vēsturnieks un obojists Elmārs Zemovičs un turpinā: “20. gadsimta 20. – 40. gados Jelgavā darbojās skolotāju institūts (atvērta 1920. gadā) un Jelgavas tautas konservatorija (atvērta 1921. gadā), kas devušas lielu ieguldījumu Latvijas tautskolotāju un mūziķu izglītošanā”. Tālāk autors uzskaita vairākus ievērojamus ar Jelgavu saistītus mūziķus, kuri būtu pelnījuši pētījumus un grāmatas – ērģelnieku, dirigentu, pedagogu un komponistu Ati Kauliņu, pedagogu un komponistu Jēkabu Mediņu, klarnetistu un pedagogu Jūliju Grūtupu, tikpat kā pilnībā aizmirstu dirigentu un komponistu Olgertu Kreišmani, kurš daudz strādāja Jelgavas profesionālajā teātrī. Maz kurš zina, ka dirigenta gaitas Leonīds Vīgners sāka tieši Jelgavā.

Tagad ar apgāda “Laika grāmata” atbalstu mums ir iespēja pavērt dažas ļoti krāšņas Jelgavas, senākās Mītavas, mūzikas vēstures lappuses. Bet jāuzsver, ka tikai dažas lappuses. Autors savu uzmanību vēltījis galvenokārt simfoniskās mūzikas dzīves izvērtējumam, taču atradis arī dziedātāju, (izceļot lielisko novadnieci mecosoprānu Elzu Žebransku), instrumentālistu un citu izpildītāju raksturojumu. Tāpat ir pieminēts, ka 20. gadsimta

20. – 30. gados pilsētas mūzikas dzīvi kuplināja divi pūtēju orķestri – 3. Jelgavas kājnieku pulka (diriģents Ernests Kuškevičs) un 16. Jelgavas aizsargu pulka pūtēju orķestris (diriģents Teodors Reinholds), taču koncertos dažkārt piedalījās koris “Lira”, Jelgavas Latviešu biedrības koris, 16. Jelgavas aizsargu pulka koris, par to grāmatā netiek runāts.

Lasot izbrīnu rada bagātais Jelgavas mūzikas piedāvājums: 1926. gadā darbojās Jelgavas Valsts darbinieku biedrības simfoniskais orķestris, tā paša gada 17. oktobrī koncertēja Jelgavas mūziķu biedrības jaundibinātais simfoniskais orķestris Teodora Reinholda vadībā. Policija vienmēr asociējusies ar fizisko spēku, kam gara kultūra

ir sveša, bet te uzzibsnī vēsts, ka Jelgavas policijas darbinieku biedrība divas dienas pilsētā rīkojusi Rīgas simfoniskā orķestra uzstāšanos. Nav lieki atgādināt, ka senāk vai katrā otrajā ģimenē kāds prata spēlēt kādu mūzikas instrumentu, teiksim, vijoli vai akordeonu.

Grāmatā parādās daudz jaunu vārdu saistībā ar pilsētas mūzikas vēsturi. Piemēram, Jelgavas filharmoniju vadīja Dr. Arvīds Rogulis – vēl viens ārsts, kurš ir nozīmīgs Jelgavas pilsētas kultūras dzīvē (atgādināsim, ka Jelgavas profesionālo teātri vadīja ķirurgs Dr. Augusts Dargevičs), un droši vien viņi nav vienīgie. Kā diriģenti un izpildītāji parādās vārdi, kuri vēlāk pazūd no vēstures skatuves – droši vien kara dēļ.

Šajā nolūkā ir jāizlasa faktoloģiski bagātais pielikums “Mūziķi un mūzikas instrumentu būvētāji, saistīti ar Jelgavu un tās apkārtni”, kur atklājas pārsteidzoši fakti. Piemēram, Jelgavā bez ērģelniekiem dzīvojuši arī ērģelbūvētāji, kāds ir pēckara gados tagadējās Valsts ģimnazijas direktors Augusts Vilks, kurš vēl pēc kara būvēja ērģeles Varakļānos, arī J.G. Šmits un daudzi citi. Annas Žīgures romānā “Marselīna” biju lasījis, ka Elza Stērste 20. gadsimta sākumā mācījusies Cinniusa jaunkundzes mūzikas skolā Jelgavā. Elmārs Zemovičs grāmatas pielikumā at-

klāj, ka tā ir bijusi pianiste un pedagoģe Olga Elizabete Matilde Cinniusa (1847-1913), dzimusi Jelgavas apkārtnē un 1887. gadā nodibinājusi savu mūzikas skolu pilsētā, šeit arī mirusi. Kur par viņiem varētu uzzināt ko vairāk?

Izlasot šo grāmatu, liekas, ka tā runā par kādu citu pilsētu, ne par Jelgavu, kurā tik maz saglabājies no vecās Mītavas. Laika ritums līdz nepazīšanai ir izmainījis pilsētas seju. Kaņi to ir nīdējuši, dzēnājuši ļaudis no vienas vietas uz citu. Kara pēdējā gadā sabombardētā un dedzinātā Jelgava ar padomju okupācijas gadu bezpersonisko, bezdvēselisko, trulo plānojumu neraisa asociācijas ar seno Mītavu (izņemot Jelgavas pili), kas senlaikus bija Zemgales un Kurzemes hercogistes galvaspilsēta. Tajā jau 17. gadsimtā pie galma pastāvēja orķestris un galma taurētāji. Hercoga Frīdriha Kazimira galmā bijusi pat virtuozu franču kapella un itāļu opera, bet hercoga Pētera Birona laikā 18. gadsimta otrajā pusē izrādīti operu un drāmatiskie uzvedumi Jelgavas Komiskajā operas teātrī. Tas viss liecina, ka pirmie nopietnās mūzikas koncerti un operu izrādes Latvijas teritorijā notika tieši senajā Mītavā, ko rīdzinieki negrib atcerēties.

Ilgus gadsimtus šajā pilsētā dzīvoja daudzi augstdzimusi vācieši jeb baltvācieši, kuriem kopš bērnības mācīja spēlēt kādu mūzikas

instrumentu, tādēļ pilsētā bija ļoti plašs birģeru slānis, kuri saprata un mīlēja mūziku. Kad 1844. gadā Jelgavā vairākus sniedza koncertus Roberts un Klāra Šumaņi, viņi dienasgrāmatā ierakstīja, ka Mītavā ir krietni izglītotāka sabiedrība nekā Rīgā.

Latvieši vienmēr ir sekojuši vācu priekšzīmei, mācījušies no viņiem, arī mūsu Dziesmu svētki patapināti no Vācu dziedāšanas biedrības svētkiem. Mēs savā nacionālismā esam tik augstprātīgi, ka negribam atzīt vācu kultūras spēcīgo ietekmi latviešu gara dzīvē, tāpēc neesam izpētījuši, cik daudz mēs zaudējam, kad 1939. gadā Hitleris aizsauc uz *fāterlandi* savus tautiešus. No Latvijas uz Vāciju aizbrauca ne tikai daži simti vai tūkstoši, bet, kā uzrāda Vikipēdija, vadoņa aicinājumam sekoja apmēram 50 tūkstoši vāciešu. Viņu vieta palika tukša. Tātad Latvija, tostarp Jelgava, zaudēja iespējamo intelektuālo spēku. Viņu vietā ieradās mazattīstīta tauta, ko savulaik dēvēja par “augšā pulķītis, apakšā muļķītis”, neizglītota, bieži analfabēta masa, kas neko no kultūras nebija redzējusi.

Patiesībā mūsu kultūrā ir ļoti lieli *baltie plankumi*, kuri iekrāsoti tādi pētnieki kā Elmārs Zemovičs ar saviem darbiem, kas mūsdienu lasītājam pavērt apietas vai aizmirstas vēstures lappuses.

TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Trimda un Jelgavas muzejs

G.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs (JVMM) savā krājumā glabā ievērojamu skaitu (vairāk kā 80 000 pamatkrājuma vienību) vēstures un mākslas liecību gan par Jelgavas, gan visas Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu no aizvēstures līdz mūsu dienām. Jelgavas muzeja krājumā ir arī trimdas latviešu liecības par vēstures un mākslas norisēm. Tās muzejs ieguvis galvenokārt jau 20. gs. 90. gados un 21. gadsimta sākumā kā dāvinājumus pēc LR neatkarības atjaunošanas. JVMM Atmodas gados viens no pirmajiem apzināja materiālus par Latvijas brīvvalsts prezidentiem un to dzimtām, veidoja izstādes un pasākumus.

Laika gaitā muzejs saņēma dāvinājumus no Čakstu un Zemgalu dzimtu piederīgajiem. Tāpat pazām ieguvinām materiālus arī par Albertu Kviesi, taču joprojām, iespējams, ārpus Latvijas vēl būtu atrodamas vērtīgas liecības par šiem valstsvīriem. Tāpat ir ļoti maz materiālu par Jelgavas pilsētas galvu Ādolfu Neilandu, Hugo Štolcu, Kristapu Frickausu, Kārli Holcmani un Pēteri Godmani, kā arī citiem Jelgavas pašvaldības ievērojamiem darbiniekiem 20. gs. 20. un 30. gados.

Jelgavas muzeja krājumā ir vairāku trimdas mākslinieku darbi

(piemēram, L. Dombrovska-Larsena, F. Linde, Viestars Aistars), V. Tepfera bibliotēka, kas nākusi no Izabellas Cielēnas (Zviedrija), kurā arī dāvinājusi gan Ģederta Eliasa gleznas, gan Maijas Cielēnas vēstules u.c. dokumentus un tēlniecības darbus, citus Eliasu un Cielēnu dzimtas materiālus. Esam atvērti arī turpmākiem vērtīgu mākslas darbu dāvinājumiem, jo īpaši latviešu vecmeistaru radītiem. Īpaši svarīgi Jelgavas muzejam allaž bijuši novadnieku un ar Ģedertu Eliasu saistītu mākslinieku (G. Eliasa audzēkņu) mākslas darbi.

Pašlaik Jelgavas muzejs ir ļoti ieinteresēts krājumā iegūt vērtīgas liecības par 1944. gada vasaras traģiskajiem notikumiem: Jelgavas aizstāvēšanas kaujām, pilsētas izdzīvotāju un bēgļu likteņiem. Tāpat mums trūkst fotogrāfiju par Jelgavu īsi pirms pilsētas sagrušanas, proti, 1943. gadā un 1944. gada pirmajā pusē (ielas, arhitektūras pieminekļi, panorāmas skati, arī sadzīve – ģimenes svētki, skolas izlaidums, kāzas, kristības u.c. godi, talkas u.tml.). Mūzejā un vispār Latvijā gandrīz nav atrodamas vizuālas liecības par Jelgavas ievērojamāko sabiedrisko ēku un dievnamu interjeru (Jelgavas latviešu biedrība, bankas, “Kružoks”, Pils kino, Virsnieku klubs,

pilsoņu dzīvokļi, aptiekas, Jelgavas rātsnama iekšējais). Nemaz nav vizuālo liecību par Nikolaja (Vienības) baznīcas un Reformātu baznīcas iekšskatu, Sv. Annas baznīcas vitražām, Jelgavas sinagogām. Ļoti maz fotogrāfiju par Svētes (Bisenieka), Dobeles, Uzvaras un Mātera ielu (īpaši mūsdienu Jelgavas autoostas rajonā). Ļoti interesētu tā laika Jelgavas aerofotogrāfijas. Jelgavas un Zemgales vēstures lappuses mums saglabājušas maz ziņu un dokumentu par vācbaltu izceļošanu 1939.-1941. gadā. No Jelgavas izceļoja ap 2500, bet no Zemgales kopā ap 5000 vācbaltiešu. Jelgavas muzejam ir nepieciešamas fotogrāfijas, cilvēku atmiņas u.c. materiāli par šo tēmu. Ceram, ka trimdnieku ģimenēs tādi varētu būt saglabājušies un jūs gribētu dalīties ar mums. Muzejs priecāsies arī par fotoattēlu digitālām kopijām.

Vēl muzeja krājumā būtu nepieciešami materiāli par Jelgavas skolām, īpaši mazākumtautību (poļu, ebreju, lietuviešu, krievu) un, protams, jo īpaši Hercoga Pēterģimnaziju (arī šīs ēkas iekšskati, aprīkojums, skolotāju istaba, direktora kabinets, bibliotēka – tā visa mums trūkst). Jelgavas muzejs mājā pēc kara atjaunotajā *Academia Petrina* ēkā, bet nav izdevies ne ģimnazijas absolventu

un pedagogu atmiņas, ne fotoattēlos noskaidrot četru antīko filozofu krūšu tēlu ēkas fasādes nišas vārdus (izņemot Aristoteli, kurā bīstē atjaunota un uzstādīta vecajā vietā). Varbūt tomēr kādam no trimdā mītošajiem latviešiem, kas mācījušies Hercoga Pēterģimnazijā, atmiņā saglabājusies informācija par šo filozofu bīstēm, varbūt kādā ģimenes albumā vēl ir atrodami labas kvalitātes attēli.

Muzeja krājumā plaši pārstāvēti materiāli par 3. Jelgavas kājnieku pulku, bet nav nekādu ziņu vai fotogrāfiju saistībā ar Jelgavas 16. aizsargu pulku. Jelgavas pilsētas un novada teritorijā darbojošos aizsargu darbība muzeja ekspozīcijā nav atspoguļojama. Muzeja speciālisti būs ļoti pateicīgi par fotogrāfijām, formas tērpiem (vai to daļu), nozīmēm, kokardēm, vimpļiem utt.

Jelgavā bija Buru lidotāju skola, aerodroms un senas aviācijas tradīcijas (jau kopš 1911. gada). Arī šādu materiālu muzejā nav. Varbūt atmiņas, fotogrāfijas u.c. materiāli par šo tēmu ir saglabājušies trimdnieku ģimenēs, privātajos arhīvos. Jānis Akermanis – slavenais latviešu aviokonstruktors, kurš atstājis dziļas pēdas ASV un pasaules aviācijas vēsturē, ir jelgavnieks. Varbūt trimdā ir atrodami materiāli par viņu, viņa dzīvi un

darbību, radiniekiem?

Jelgavas muzeja pienākums ir ne tikai glabāt Jelgavas vēstures liecības, tostarp arī minētās, bet ar tām iepazīstināt sabiedrību, audzinot jelgavniekos cieņu pret saviem izcilajiem novadniekiem, lokālpatriotismu jauniešos, popularizēt Latvijas sabiedrībā stāstu par Jelgavas pilsētas spožumu pagātnē un pilsētas izaugsmi mūsdienās. Šo darbu kavē “baltie plankumi” muzeja krājumā, jo ar faktu zināšanām vien ir krietni par maz, lai pilnvērtīgi un vispusīgi muzeja ekspozīcijā atspoguļotu pilsētas bagātību, bet brīžiem ļoti skumjgu vēstures gaitu.

G. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs cer uz jūsu atsaucību un būs ļoti pateicīgs par vēlēšanos dalīties ar mums, līdzdarbojoties mūsu muzeja krājuma papildināšanā un ekspozīciju pilnveidošanā. Neaizmirsīsim, ka arī sikumi ir svarīgi. Turklāt visu dāvinātāju vārdi un labie darbi paliek vēsturē.

Aldis Barševskis, G. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja galvenais krājuma glabātājs
Akadēmijas ielā 10, Jelgava,
LV – 3001

JURIS ULMANIS,
zemessargs, profesors

Zemessargu pārvērtības – no kārtības sargiem par mūsdienīgiem karavīriem

Pirms trīsdesmit gadiem atgūstot valstisko neatkarību, Latvija atradās grūtā stāvoklī. Policijas resursi bija ļoti ierobežoti, naidīgi spēki rīkoja uzbrukumus muitas posteņiem, un kopumā situācija atjaunotajā valstī bija gaužām nedroša. Turklāt uz policiju īsti paļauties nevarēja, jo tā bija vienkārši pārdēvēta padomju laika milicija, kurā pamatā strādāja krievu tautības cilvēki. Daļa no viņiem pat bija saistīti ar kriminālo pasauli. Jaunajā valstī joprojām dzīvoja daudzi padomju laiku militārie pensionāri un vēl dažus gadus atradās neizvestās PSRS armijas daļās. 1991. gada rudenī Latvijā svešas valsts militārpersonu skaits pārsniedza 50 tūkstošus cilvēku. Okupācijas armijas izvešana tika pabeigta tikai 1994. gada 31. augustā, taču valstī uz dzīvi palika arī Latvijas neatkarībai nelobīgi iedzīvotāji, kuŗu vidū arī Kremļa aģenti.

Ne Latvijas valstij, ne cilvēkiem nebija nevienas organizētas un bruņotas organizācija, uz ko varēja paļauties. Tāpēc iedzīvotājiem pašiem bija jāņem groži rokās un jāaizstāv sevi. Tā 1991. gada 23. augustā tika pieņemts likums "Par Latvijas Zemessardzi", kas pavēra ceļu brīvprātīga militāra sabiedrības pašaisar-

dzības formējuma izveidei. Tas kļuva par pirmo reālo militāro spēku atjaunotajā Latvijā un sākotnēji bija pakļauts Augstākās padomes priekšsēdētājam jeb augstākajai amatpersonai valstī.

Tautas armija

Jau nākamajā dienā pēc likuma pieņemšanas pašvaldību teritorijās tika izsludināta zemessargu reģistrācija un atsaucība bija patiešām augsta – dažu mēnešu laikā Zemessardzes rindās iestājās vairāk nekā 10 tūkstoši cilvēku, un gada jubileju organizācija svinēja ar 17 tūkstošiem brīvprātīgo. Pirmsākumos šie cilvēki paši par saviem līdzekļiem pirka formastērpus, ekipējumu, ieročus un municiju. Nozīmīgu ieguldījumu sniedza arī trimdas latvieši, ziedojot naudu un palīdzēja ar padomu.

Jau no pirmajām dienām zemessargi aktīvi iesaistījās valsts aizsardzībā. Nepietiekami apbruņotie iedzīvotāji, kuŗi lielākoties bija guvuši militāro sagatavotību PSRS obligātajā karadienestā, sargāja valsts īpašumus, līdzpilsoņus, palīdzēja robezsargiem, policijai un muitai. Zemessargi cīnījās pret kontrabandistiem, ķēra noziedzniekus, dzēsa ugunsgrēkus, cīnījās ar plūdiem, bloķēja PSRS karaspēka daļas piedalījās

un iesaistījās citās ārkārtas situācijās. Lielā mērā pateicoties zemessargiem, izdevās iegrozīt organizēto noziedzību, kas postpadomju valstis strauji izpletās.

Zemessardzē darbojās dažādu profesiju pārstāvji ar atšķirīga līmeņa izglītību, taču viņus visus vienoja vēlme palīdzēt jaunajai Latvijas valstij. Zemessargi bija faktiski katrā ciematā, vietējie iedzīvotāji viņus ļoti zināja un uzticējās. Tāpēc organizācija ātri izpelnījās līdzpilsoņu cieņu. Zemessargi lielākoties savu darbu darīja apzinīgi un aizrautīgi, un tautā radās teiciens – zemessargs nav profesija, tas ir dzīvesveids.

Par cilvēku uzticību liecina kaut vai tas, ka jau 1992. gadā Zemessardzes paspārnē tika izveidota Zemessardzes jaunatnes organizācija – Jaunsardze. Organizācija, kam vecāki uzticēja savus bērnus, lai tos audzinātu patriotiskā garā un iemācītu aizstāvēt Dzimteni. Šobrīd tajā darbojas gandrīz desmit tūkstošu bērnu jeb aptuveni tikpat, cik pašā Zemessardzē.

Atmodināja Ukrainas notikumi

Latvijas varas iestādēm nostiprinoties, zemessargu loma mainījās. No kārtības sargiem tie pārtapa par armijas sastāvdaļu, vei-

dojot NATO standartiem atbilstošas vienības. Pakāpeniski tika apvienotas sākotnēji izveidotās Zemessardzes brigādes un bataljoni, Zemessardzes atsevišķās vienības tika pārveidotas un pievienotas Nacionālo bruņoto spēku veidu un vienību sastāvam. Savukārt 2010. gada 1. septembrī stājās spēkā jaunais Latvijas Republikas Zemessardzes likums, kuŗš nosaka, ka Zemessardze ir Nacionālo bruņoto spēku sastāvdaļa. Tagad tās mērķis ir iesaistīt Latvijas pilsoņus valsts teritorijas un sabiedrības aizsardzībā un piedalīties valsts aizsardzības uzdevumu plānošanā un izpildē.

Zemessargi kopā ar profesionālās armijas karavīriem piedalās apmācībās un starptautiskās miera nodrošināšanas misijās. Mūsu zemessargi bijuši misijās Kosovā, Irākā, Bosnijā un Afganistānā. Viņiem izveidojusies cieša sadarbība ar līdzīgām organizācijām Lietuvā un Igaunijā, kā arī ar ASV Mičiganas štata Nacionālo gvardi.

Līdz ar Zemessardzes integrēšanu bruņotajos spēkos, iedzīvotāju interese par organizāciju gāja mazumā. Taču pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā 2014. gadā valsts aizsargāšana atkal kļuva par aktuālu tematu. Ar Zemessardzes komandiera Leonīda Kalniņa pūlēm organizācija atkal tika atmodināta un kļūst par tautas spēka iemiesojumu. To lielā

mērā apliecina nesenā kampaņa "Palīdzot zemessargam, tu palīdz sev", kuŗā ziedojumos izdevās savākt vairāk nekā 75 tūkstošus eiro nakts redzamības brillēm.

Zemessardze aizvien ir lielākais valstij uzticamais militārais spēks, aptverot vairāk nekā 8000 dalībniekus, kamēr Latvijas Republikas profesionālajā armijā šobrīd dien 6500 karavīri.

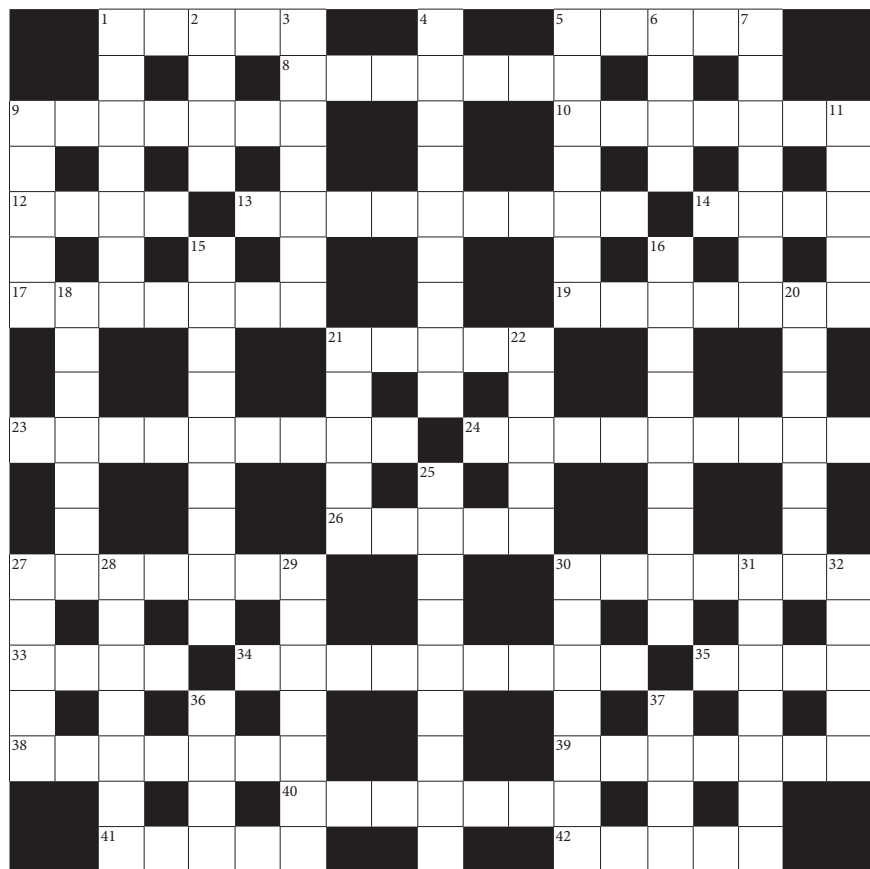
Strādājot savu ikdienas darbu un dzīvojot savu privāto dzīvi, joprojām būdami brīvprātīgas organizācijas biedri, zemessargi apzinās savus pienākumus un atbildību. No virspusēji sagatavotiem entuziastiem viņi kļūvuši par mūsdienu prasībām atbilstošiem, bruņotai kaujai sagatavotiem speciālistiem, kuŗi ir gatavi jebkuŗā brīdī palīdzēt krīzes situācijās un stāties pretī ienaidniekam, lai kāds tas arī būtu, un novērst draudus Latvijas neatkarībai.

Lai arī Zemessardzē var darboties tikai Latvijas pilsoņi, organizācijai palīdzēt var arī trimdas latvieši, piemēram, kļūstot par kādas Zemessardzes vienības patroniem, uzdāvinot noderīgu ekipējumu, piešķirot stipendijas vai kādu apbalvojumu labākajiem zemessargiem.

Atbalstot Zemessardzi, kopīgiem spēkiem gādāsim, lai mums, mūsu bērniem un mazbērniem Latviju vairs nekad nebūtu jāzaudē!

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

stība. 4. Apkārtmērs. 5. Šaha figūra. 6. Pilsēta Japānā, Honsju salā. 7. Vāveru dzimtas grauzējs. 9. Pēc kāda laika. 11. Liela ģimene. 15. Indīgi zirnekļi. 16. Kuģniecības uzņēmumi. 18. Apaļa būve ar kupolu. 20. No maniokas bumbuļa cietes iegūti putraimi. 21. Apdzīvota vieta Ozolnieku novadā. 22. Ložņājošs vai kāpelējošs arāliju dzimtas krūms. 25. Latviešu dzejnieks (1803-1878). 27. Sala Vidusjūrā. 28. Apdzīvota vieta Apes novadā. 29. Gundegu dzimtas ārstniecības augs. 30. Apdzīvota vieta Krāslavas novadā. 31. Kapoku dzimtas koks. 32. Malķas tilpuma mērvienība. 36. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 37. Izkususi masa, ko izverd vulkāns.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 19) atrisinājums

Līmeniski. 4. Kantilēna. 7. Kvota. 8. Pinte. 9. Karameles. 10. Temida. 11. Ape. 13. Prauli. 18. Patrona. 21. Batika. 23. Libeka. 24. Kito. 25. Tepe. 26. Bamako. 28. Orkāns. 29. Istabas. 34. Kuslas. 35. Isa. 37. Vārāns. 38. Sarabanda. 39. Skeči. 40. Kobra. 41. Statuetes.

Stateniski. 1. Atmata. 2. Ilzene. 3. Avīzes. 4. Kakadu. 5. Apsara. 6. Stakle. 12. Pori. 14. Mantis. 15. Anketas. 16. Pajas. 17. Sijas. 19. Abaks. 20. Skone. 22. Ako. 23. Leo. 27. Paks. 30. Tunika. 31. Taksis. 32. Makaks. 33. Angārs. 35. Imanta. 36. Agaves.

Līmeniski 1. Tāds, kas aizņem lielu teritoriju, platību. 5. Konditorejas izstrādājumi. 8. Aplūta. 9. Taisnes nogrieznis ar noteiktu virzienu. 10. Rupjš, smagnējs. 12. Latviešu aktrise (1923-2012). 13. Sarkanā biljarda bumbu. 14. Japānas seniedzīvotāju pēcteči. 17. Nokritis, satrunējis koks. 19. Latviešu rakstniece (1885-1976). 21. Pilsēta Kurzemē. 23. Latviešu gleznotājs (1866-1916). 24. Auglis, kas pēc nogatavošanās paliek ieslēgts ap-

valkā. 26. Tēls R. Blaumaņa lugā "Skroderdienas Silmačos". 27. Bignoniju dzimtas koks. 30. Asas, bargas. 33. Ilgi laika posmi. 34. Kādas zemes iecelotāju apmetnes citās zemēs. 35. Alkoholisks dzēriens. 38. Kalnu sistēma Itālijā. 39. Kazrags. 40. Samazināties apjomā. 41. Franču grafiķis (1908-1982). 42. Latviešu literatūras un mākslas kritiķis (1877-1908).

Stateniski. 1. Vircoti. 2. Potēt ar pumpuru. 3. Savstarpēja atbil-

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"

Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktenardzs.lv

LIKTEŅDĀRZS

Bēgšana no Latvijas: Kurzeme-Gotlande 1944 – 1945

Otrā pasaules kara nogalē, 1944. gada rudenī, sākās slepena, bīstama un regulāra bēgļu pārvešana mazās zvejnieku laiviņās no Kurzemes piekrastes uz Gotlandes salu Zviedrijā. Laivu vadītāji bija jauni, bezbailīgi puīši, jūrskolas audzēkņi un zvejnieki, kas nebaidījās riskēt ar dzīvību. Vairāki pārcēlāji tika nodoti un pie Latvijas krastiem apcietināti. Laivas organizēja Latvijas Centrālā padome, no Zviedrijas puses to atbalstīja Rietumvalstu izlūkdienesti.

Cilvēki, kuri gribēja izbēgt no kara plīstās Latvijas un kuriem nebija iespējas doties projām ar vācu organizētajiem kuģiem, slēpās Kurzemes piekrastes mājās un mežos, gaidot laivu piebraukšanu, kas parasti notika naktī. Lai nokļūtu brīvā ziedru zemē, laivas gaidīja daudz bēgļu, bet tikt projām laimējās tikai daļai.

Cepure, kuŗu valkāja Pēteris Jansons (1922 - 2020), ar zvejnieku laivu no Kurzemes piekrastes uz Gotlandi vedot latviešu bēgļus 1944. gada nogalē.

Brauciens pāri jūrai ilga gandrīz diennakti, līdz paņemtās mantas dažreiz bija jāmet pāri bortam, lai laivas svaru samazinātu. Ierodoties Gotlandē, bēgļus

Skats no bēgļu laivas, kuŗa devās no Pāvilostas uz Gotlandi 1944. gada decembra beigās. Foto no muŗeŗa "Latvieŗi pasaulē" krāju-ma. B. Bredovskas dāvinājums.

sagaidīja Zviedrijas iedzīvotāji, kuri rūpējās par cilvēku paēdināšanu un izguldīšanu vietējā skolas sporta zālē. Vēlāk bēgļi tika nosūtīti uz bēgļu nometnēm Zviedrijas iekšzemē.

Pēteris Jansons pabeidza Rīgas jūrskolu kā maŗinists. Lai izvairītos no iesaukšanas armijā, 1943. gada novembrī Pēteris kopā ar draugiem iekāpa zvejnieku laiviņā un pāri vētrainai jūrai devās no Kurzemes uz Gotlandi. Vēlāk Pēteris un citi puīŗi kļuva par pārcēlājiem, slepeni vedot latvieŗu bēgļus uz Zviedriju. Vairākas reizes Pēteris vadīta laiva gandrīz nogrima, cilvēki izglābās, pateicoties kapteiņa ātriem lēmumiem un veiksmei. Pēteris atceras īpaŗi bīstamu braucienus:

Kad es apbraucu Kolkas ragam apkārt, pamanīju, ka ūdens līdz bortam vairs tikai divu centimetru attālumā, ka mēs nogrimsim. Ko tad es darīŗu? Es jauns puika biju, man bija Gotlandē draudzene, man bija jātiek atpakaļ. ... devu pavēli cilvēkiem ģērbties nost. Visus kaŗokus, manteļus ģērbt nost un mest jūrā. Un visus koferus, visas mantas pārbaudīt. Visu, kas vērtīgs, paturēt, pārējo visu – pāri. Tas palīdzēja.

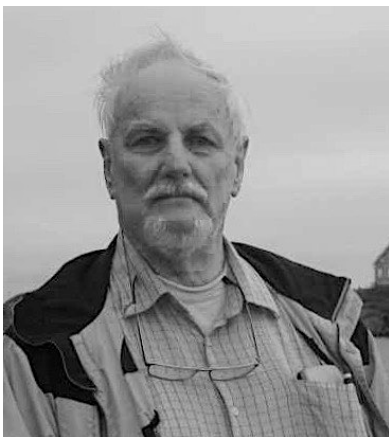
Pēteris šķērsoja Baltijas jūru vismaz 28 reizes. Cepuri Pēteris vilka galvā katrā no šīm reizēm un domāja, ka tā bija viņa laimes nesēja.

Pēteris Jansons aizgāja Mūŗībā 97 gadu vecumā, 2020. gada maijā.

Bēgļi Gotlandē 1945. gada janvārī. Foto no muŗeŗa "Latvieŗi pasaulē" krāju-ma. B. Bredovskas dāvinājums.

Mūŗības ceļā devies trimdas sabiedriskais darbinieks Uģis Bērziņŗ

21. martā (13. izlaidums, klases audzinātāja Austra Rudzīte). Uģis Bērziņŗ ieguva maģistra gradu elektrotehnikā un projektu menedŗera izglītību, strādāja vāciski, angliŗi, zviedriŗi runājoŗās valstīs visā pasaulē. Stokholmas Universitātē viņŗ ieguva tulka izglītību, bija zvēriņāts latvieŗu-zviedru-latvieŗu, kā arī vācu valodas tulks.

Redakcijas skumst par sava ilg-gadīgā lasītāja un drauga aizieŗšanu Mūŗībā un izsaka visdzi-lāko līdzjutību Uģa Bērziņa dzi-veŗbiedrei Vilmai Teness.

Šī gada 14. maijā Gētebor-gā, Zviedrijā, Mūŗībā aizsaukts Daugavas Vanagu Vācijā biedrs, ELJA Vācijas nodaļas valdes loceklis, jaunatnes ŷurnāla MĒS Vācijas redaktors, inŗenieris Uģis Bērziņŗ.

Uģis Bērziņŗ dzimis 1939. gada 13. augustā Mālpils aprinķī, bet pēc kara ar brāļiem Mārtiņu un Andri uzauga Virsburgā, Vācijā. Apmeklēja Minsteres Latvieŗu ģimnaziju, ko beidza 1959. gada

307_{LV}

Sludinājums un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālruņa!

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŒEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

**AS SEB banka, kods UNLALV2X,
Konta nr.: LV80UNLA0050016243516**

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu, uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsi Jums svarīgu informāciju labā latvieŗu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv, tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija

[www.twitter.com @briva_latvija](https://www.twitter.com/@briva_latvija)

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro

par cm² ierāmējumā

Atlaides par reklāmas publicēšanas bieŗumu:

- Atkārtotot vienu un to paŗu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to paŗu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to paŗu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- ŒĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrūnis + 371 67326761

Tālrakstis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reġ. nr. 1144.

Rietumeiropas latvieŗu laikraksts, iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrakstis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīnāt tāpat kā līdz Œim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīnāt Amerikas latvieŗu avīzi *Laiķis* – tie paŗi 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās paŗas, kas kopŗ 2001. gada bijuŗas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Laika Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latvieŗu organizāciju un privātie sludinājumi maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtū telpu. Œēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komercīlie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdz-strādnieku honorāriem nepiecieŗama iepriekŗēja vienoŗšanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iesmaksāt: Biedrības *Laiķis-BL* kontā – SEB Banka, nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

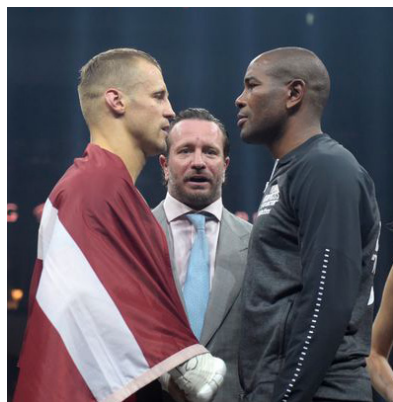
Atvieglo ierobežojumus sporta treniņiem

Valdība 21. maijā, pieņēma lēmumu mikstināt ārkārtējās situācijas laikā noteiktos ierobežojumus. Attiecībā uz sportistiem Ministru kabineta lēmums nosaka, ka, neievērojot divu metru distanci, būs atļauti sporta treniņi (nodarbības) tādiem sportistiem, kuŗi ir Latvijas pieaugušo izlašu, Latvijas Olimpiskās vienības un Latvijas Paralimpiskās vienības dalībnieki, kā arī tādu komandu sporta spēļu augstāko līgu komandu dalībnieki, kuŗi veic no rakstveida līguma izrietošus sportista pienākumus. Tomēr tas nebūs attiecināms uz cīņu sporta veidu sportistiem.

Brieža nākamā cīņa – kad, kur un ar kādiem ierobežojumiem?

Mairis Briedis savu nākamo cīņu, visticamāk, aizvadīs ārmēs un pie tukšām skatītāju tribīnēm, sarunā ar TVNET norādīja Latvijas boksera menedžeris Raimonds Zeps. Pasaules boksa supersērijas (WBSS) otrās sezonas fināla cīņa pirmā smagā svara kategorijā (līdz 90,7 kg) vispirms bija paredzēta 21. martā Rīgā.

Duelis vēlāk tika pārcelts uz 16. maiju, taču pagaidām cīņa ir atlikta uz nenoteiktu laiku koronavīrusa pandēmijas dēļ.

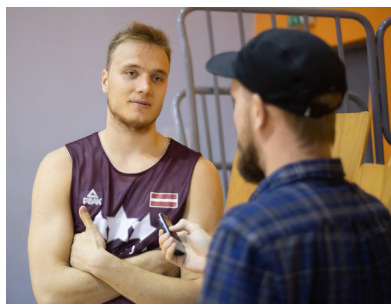
Mairis Briedis pret Junieru Dortikossu // Foto: LETA

Fināla cīņā Briedim jātiecas ar Kubas bokseri Junielu Dortikossu. Latvijas boksera menedžeris pastāstīja, ka drīzumā varētu būt lielāka skaidrība.

“Supersērijas vadība sanāks kopā pēc divām vai trim nedēļām. Tad arī tiks ieskicēti potenciālie cīņas rīkošanas scenāriji,” sacīja Zeps. Organizatori noteikti vēlas aizvadīt cīņu šogad. Līdz ar to Brieža menedžeris domā, ka dueli nāksies rīkot bez skatītāju klātbūtnes. “Šobrīd šķiet, ka cīņa notiks bez skatītājiem. Diez vai būs reāli kādā vietā pasaulē noorganizēt cīņu ar skatītājiem, lai tas būtu droši.” Dortikoss dzīvo un trenējas ASV. Šajā valstī ir vislielākais koronavīrusa inficēto un mirušo skaits pasaulē.

Parakstīs līgumu ar Itālijas komandu

Basketbolists Artūrs Strautiņš ir tuvu līguma noslēgšanai ar Itālijas spēcīgākās basketbola līgas klubu Varēzes *Openjobmetis*. Itālijas klubs 21 gadu veco latvieti ir nolūkojis igauņu spēlētāja Sīma Sandera Venes vietā, kuŗ atgriezās Spānijā *Fuenlabrada* komandā.

Artūrs Strautiņš // Foto: LETA

Kā pirmo papildinājumu pirms nākamās sezonas *Openjobmetis* redz Strautiņu, kuŗš Itālijā ir pavadījis pietiekami ilgu laiku, lai netiktu uzskatīts par ārzemju spēlētāju. Strautiņš var spēlēt aizsarga un vieglā uzbrucēja postenī. Šo sezonu Itālijā basketbolists uzsāka Triestes *Allianz* rindās, bet finišēja Itālijas otrās līgas klubā Udīnes *Apu Old Wild West*. Udīnes vienības rindās Strautiņš sešas spēles laukumā caurmērā pavadīja 24,3 minūtes, kuŗu laikā guva 11,7 punktus un izcīnīja 4,3 atlēkušās bumbāas. Sezonas sākumā viņš pārstāvēja A līgas komandu Triestes *Allianz*, kuŗā piedalījies 17 līgas spēlēs. Šosezon spēcīgākajā Itālijas līgā *Openjobmetis* rindās spēlējis vēl viens Latvijas basketbolists – Ingus Jakovičs.

Filma par Richardu Lomažu

Klajā nākusi dokumentāla īsfilma par Latvijas basketbolistu Richardu Lomažu, portālu TVNET informēja filmas autors Kaspars Vjakska.

Richards Lomažs // Foto: TVNET

24 gadus vecais Latvijas basketbolists šosezon piedzīvoja debiju kontinenta spēcīgākajā klubu turnīrā ULEB Eirolīgā. Francijas komandas Vilērbānas-Lionas *ASVEL* sastāvā Lomažs Eirolīgā piedalījās 27 spēlēs, caurmērā laukumā pavadīja 13 minūtes un guva 4,9 punktus. Lomažam veiksmīgākā spēle bijusi pret iepriekšējās sezonas Eirolīgas čempioni Maskavas *CSKA*. Latvietis izcēlās ar 15 gūtiem punktiem.

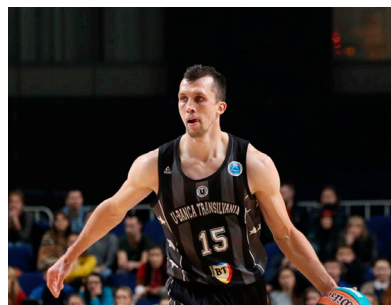
1,87 m garais Lomažs, neskatoties uz mūsdienu basketbola standartiem salīdzinoši nelielo augumu, spējis kļūt par šī sporta veida profesionāli. Lomažs filmā akcentē seno patiesību, ka talants ir tikai maza daļa no sportiskajiem panākumiem – svarīgāks ir smags darbs treniņos. *ASVEL* kluba īpašnieks ir slavenais Francijas basketbolists Tonijs Pārkers, kuŗš ar Sanantonio *Spurs* komandu četras reizes kļuva par NBA čempionu. Pārkers pērn atsūtīja Lomažam privātu ziņu, apsvēicot Latvijas basketbolistu ar pievienošanu *ASVEL* komandai.

Lomažs aizvadījis 11 spēles Latvijas nacionālajā izlasē, caurmērā

spēlējot 6,8 punktus. Viņš pārstāvējis arī Latvijas U-16, U-18 un U-20 izlases. Pārstāvot BK *Ventspils*, Lomažs pērn tika atzīts par Latvijas-Igaunijas apvienotās līgas pirmās sezonas finālturnīra vērtīgāko spēlētāju.

Atem sezona Rumānijā beigusies

Rumānijas Basketbola federācijas direktoru padomes sanāsmē ar videokonferences palīdzību pieņemts lēmums sezonu pārtraukt un čempionus nenosaukt, vēstīts Latvijas basketbolista Arta Ates pārstāvētā Klužas-Napokas *U-Banca Transilvania* kluba tīmekļa vietnē.

Artis Ate

Videokonferences svarīgāko jautājumu vidū bija arī 2019./2020. gada sacensību sezonas oficiālais noslēgums, atstājot spēkā komandu vietas, kādas tās ieņēma pirms Ārkārtas situācijas komitejas pieņemtā lēmuma par sporta aktivitāšu apturēšanu valstī, kas notika 12. martā. Tobrīd Ates pārstāvētais klubs ar 33 punktiem ieņēma pirmo vietu virslīgā. Čempionu tituls sacensību sezonas beigās netiks piešķirts.

Latvija uzvar virtuālajā pasaules hokeja čempionātā

Latvijas hokeja izlase ar savu līdzjutēju atbalstu kļuvusi par 2020. gada pasaules čempioni hokejā, ziņo Starptautiskā Hokeja federācija (IIHF).

“Šajā notikumā uzvarētājs nebija atkarīgs no tā, cik spēcīgi spēlētāji ir uz ledu, cik NHL spēlētāju kāda valsts uzrāda vai cik liela ir valsts, vai cik daudz tai ir iedzīvotāju,” paziņojumā vēsta IIHF. “Runa ir par līdzjutēju un hokeja ģimenes aizrautību, un tāpēc mēs ieguvām cienījamu uzvarētāju Latviju, kuŗā līdzjutēji balsoja kā traki, plašsaziņas līdzekļi atspoguļoja notikumu, tajā piedalījās Latvijas Hokeja federācija un tādi spēlētāji kā Elvis Merzļikins publicēja videoziņas. Paldies, Latvija! Mēs ceram atgriezties arēnā un uz ledu 2021. gada pasaules hokeja meistarsacīkstēs Minskā un Rīgā.”

Daugaviņš trīs sezonas pie Skudras

Kaspars Daugaviņš nākamo sezonu aizvadīs Kontinentālās hokeja līgas (KHL) komandā Maskavas apgabala *Vitjaz*. Viņš pastāstīja, ka pirms tam KHL čempionātā trīs spilgtas sezonas spēlēja Pēteru Skudras vadībā Nižņijnovgorodas *Torpedo* vienībā.

“Skudras vadībā trīs sezonas Nižņijnovgorodā bija spilgtas. Katrs treneris ir interesants,” *Vitjaz* kluba mājas lapā citēts

Kaspars Daugaviņš

Daugaviņš. “Viņš parāda savas emocijas, citam tās izpaužas mazāk.” Iepriekš izskanēja ziņas, ka Skudra ir viens no galvenā trenera amata kandidātiem Rīgas *Dinamo* vienībā.

Nižņijnovgorodas *Torpedo* komandā Daugaviņš bija viens no komandas līderiem, bet savu labāko sezonu aizvadīja pagājušajā sezonā, kad pārstāvēja Maskavas *Spartak* komandu, kas tomēr uzbrucējam jaunu līgumu nepiedāvāja. Aizvadītajā sezonā Daugaviņš 59 spēlēs KHL regulārajā čempionātā izcēlās ar 40 rezultativitātes punktiem (19 vārti + 21 piespēles). *Spartak* sastāvā viņš bija labākais vārtu guvējs un otrs rezultatīvākais spēlētājs.

Autosports

Latvijas rallija braucējs Reinis Nitišs Biķernieku trasē starp 45 sportistiem sasniedza otro ātrāko apļa laiku, braukdam ar bagiju klases spēkratu, vēsta Latvijas Autobiļu federācija (LAF). Biķernieku trasē devās 45 sportisti trijās klasēs – bagiju, Pro un AM jeb amatieru.

Nitišs bagiju klasē trasi izbrauca 51,67 sekundēs. Viņš 0,240 sekundes zaudēja igauņim Kilam Andrem. Vēlāk noskaidrojās, ka Nitiša sasniegtais rezultāts ir otrs ātrākais arī absolūtajā ieskaitē.

Bagiju klasē savus spēkratus testēja seši sportisti, Pro klasē trasi izbrauca lielākais dalībnieku skaits – 30, bet amatieru klase

pulcēja deviņus braucējus. Starp braucējiem bija atrodami arī vairāki sportisti, kuŗi piedalās Latvijas rallijkrosa čempionātā.

Iepriekš ziņots, ka divkārtējais Starptautiskās Autobiļu federācijas (FIA) Eiropas čempions rallijkrosā Reinis Nitišs, pieņēmis lēmumu 2020. gada sezonā startēt Latvijas un Igaunijas rallijos, lai jau nākamgad pilnvērtīgi varētu debitēt pasaules rallija čempionātā junioriem.

Starptautiskā Bobsleja un skeletoņa federācija (IBSF)

pastiprināto dopinga pārbaudu programmu 2020./2021. gada sezonai šobrīd iekļāvusi četrus Latvijas sportistus. Programmā iekļauts skeletonisti Tomass Dukurs, kā arī bobslejisti Intars Dambis, Matīss Miknis un Jānis Strenga. Pastiprināti pārbaudāmo sportistu sarakstā iekļauti pieci skeletonisti, piecas skeletonistes, 20 bobslejisti un desmit bobslejistes. Vislielākā pārstāvēniecība – seši sportisti – ir no Krievijas, pieci atļēti ir no Vācijas, bet pa četriem ir Latvijai, Dienvidkorejai, Ķīnai un ASV. 2020./2021. gada sezonas programma būs no 18. maija līdz nākamā gada 30. jūnijam. IBSF informē, ka saraksts sezonas laikā var tikt mainīts. Iepriekšējās sezonas programmā, kas noslēgsies 30. jūnijā, no latviešiem iekļauti skeletonisti Martins un Tomass Dukuri, kā arī bobslejisti Oskars Ņibermanis un Miknis. 2020./2021. gada sezonas pirmais posms iecerēts novembra pēdējā nedēļā Siguldā.

Dažos vārdos

* Latvijas futbola klubi Jūrmalas *Spartaks* un Rīga 24. maijā Igaunijas pilsētā Pērnāvā aizvadīs pirmo pirmssezonas pārbaudes spēli. Izdevās veiksmīgi vienoties ar Igaunijas Futbola federāciju, kas palīdzēs šo spēli noorganizēt.

* Sieviešu nacionālās basketbola asociācijas (WNBA) vienība Atlantā *Dream* nolēmusi atbrīvot no sastāva latvieti **Elīnu Babkinu**. Viņai nemaz netika dota iespēja sevi pierādīt darbībā, vēsti komandas preses dienesta publicētā informācija sociālajā vietnē *Twitter*.

P. Karlsons

MATĪSS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346